

Jaarrapport Integratie
2008
Bijlagen

Inhoud

Bijlagen bij hoofdstukken

B2. Demografie	3
B3. Onderwijs	9
B4. Arbeidsmarkt	14
B4.1 Technische toelichting	14
B4.2 Figuren en tabellen	15
B5. Inkomen en uitkeringen	18
B5.1 Technische toelichting	18
B5.2 Tabellen	18
B6. Gezondheid	28
B6.1 Technische toelichting	28
B6.2 Figuren en tabellen	33
B8. Veiligheid en criminaliteit	38
B8.1 Technische toelichting	38
B8.2 Figuren en tabellen	42
B9. Sociaal-culturele oriëntatie en maatschappelijke participatie	49
B10. Oude en nieuwe migranten uit Oost-Europa	53
B11. Diversiteit binnen niet-westers allochtone groepen	54
B11.1 Technische toelichting	54
B11.2 Figuren en tabellen	55
Bronnen	73

B2. Demografie

Tabel B 2.1
Bevolking en bevolkingsgroei, 1 januari 2008

	Aantal personen	Aandeel in bevolking	Toename sinds 1 januari 2000		Aandeel tweede generatie
	<i>x 1 000</i>	<i>per 1 000 inwoners</i>	<i>x 1 000</i>	%	
Totaal	16 405,4	1 000	541,4	3	
Turken	372,7	22,7	63,8	21	47,8
Marokkanen	335,1	20,4	72,9	28	44,8
Surinamers	335,8	20,5	33,3	11	50,1
Antillianen/Arubanen	131,8	8,0	24,6	23	40,1
Overig niet-westers w.o.	590,2	36,0	162,3	38	33,7
Chinezen	47,1	2,9	17,3	58	31,2
Irakezen	45,5	2,8	12,0	36	21,6
Afghanen	37,4	2,3	15,9	74	17,2
Iraniërs	29,8	1,8	6,9	30	19,4
Totaal niet-westers	1 765,7	107,6	356,9	25	42,4
Indonesiërs	387,1	23,6	-18,0	-4	68,1
Duitsers	379,6	23,1	-21,5	-5	73,1
Belgen	112,3	6,8	-0,3	0	67,5
Voormalig Joegoslaven	77,1	4,7	10,2	15	31,7
Britten	76,1	4,6	6,8	10	44,1
Polen	58,9	3,6	29,7	102	29,4
Voormalig Sovjet-burgers	49,5	3,0	26,9	119	24,7
Roemen	11,4	0,7	5,9	109	25,4
Bulgaren	8,8	0,5	6,7	306	13,9
Overig westers	288,8	17,6	36,8	15	48,1
Totaal westers	1 449,7	88,4	83,2	6	58,5
Autochtonen	13 190,0	804,0	101,3	1	

Bron: Bevolkingsstatistieken.

Tabel B 2.2
Bevolking naar generatie en leeftijd, 1 januari 2008

	Eerste generatie				Tweede generatie				Totaal						
	0-19 jaar	20-64 jaar	65 jaar of ouder	gem. leef- tijd	0-19 jaar	20-64 jaar	65 jaar of ouder	gem. leef- tijd	0-19 jaar	20-64 jaar	65 jaar of ouder	gem. leef- tijd			
	%				jaar				%				jaar		
Totaal	8,7	81,0	10,3	41,9	46,7	45,3	7,9	27,8	24,0	61,3	14,7	39,7			
Turken	4,2	88,4	7,4	41,4	72,0	28,0	0,0	14,7	36,6	59,5	3,9	28,7			
Marokkanen	4,7	87,2	8,2	41,0	77,6	22,4	0,0	12,8	41,3	54,7	4,1	26,9			
Surinamers	4,2	86,7	9,0	45,2	59,7	39,8	0,6	18,3	29,1	65,7	5,2	33,1			
Antillianen/Arubanen	14,0	81,3	4,7	37,6	65,2	34,4	0,4	16,8	34,6	62,5	3,0	29,3			
overig niet-westers w.v.	11,8	85,5	2,7	36,7	78,8	20,7	0,5	12,9	37,0	61,1	1,9	27,7			
Chinezen	7,7	86,6	5,6	36,6	71,7	27,4	0,8	15,8	27,7	68,1	4,1	30,1			
Irakezen	20,8	76,1	3,1	34,2	97,2	2,8	0,0	6,6	37,3	60,2	2,4	28,3			
Afghanen	29,4	67,7	2,9	31,2	99,3	0,7	0,0	5,3	41,4	56,2	2,4	26,7			
Iraniërs	10,9	85,5	3,6	38,0	90,6	9,4	0,0	10,0	26,3	70,8	2,9	32,6			
Totaal niet-westers	8,7	85,4	5,9	39,7	72,5	27,3	0,3	14,6	35,7	60,8	3,5	29,0			
Indonesiërs	1,1	56,8	42,1	61,4	11,9	85,8	2,3	38,5	8,5	76,5	15,0	45,8			
Duitsers	8,2	69,6	22,2	48,0	12,8	54,2	33,0	51,8	11,5	58,4	30,1	50,8			
Belgen	12,2	72,3	15,4	44,1	24,2	51,2	24,6	44,0	20,3	58,1	21,6	44,0			
Voormalig Joegoslaven	11,1	83,4	5,5	40,2	68,3	30,8	0,9	15,9	29,2	66,7	4,0	32,5			
Britten	10,4	81,3	8,3	43,2	48,8	48,4	2,8	24,9	27,3	66,8	5,9	35,1			
Polen	9,6	86,7	3,7	35,1	50,9	44,6	4,5	28,0	21,7	74,3	3,9	33,0			
Voormalig Sovjet-burgers	17,4	77,7	4,9	34,9	67,2	30,5	2,3	21,9	29,8	66,0	4,2	31,7			
Roemenen	8,1	88,6	3,3	35,5	75,3	21,7	2,9	15,2	25,1	71,6	3,2	30,4			
Bulgaren	11,9	86,5	1,6	32,9	80,7	19,0	0,2	11,0	21,4	77,2	1,4	29,8			
Overig westers	10,9	78,9	10,2	40,5	46,8	49,1	4,0	25,7	28,2	64,6	7,2	33,4			
Totaal westers	8,8	73,6	17,6	45,5	24,0	61,3	14,7	39,5	17,7	66,4	15,9	42,0			
Autochtonen									23,1	60,8	16,1	40,9			

Bron: Bevolkingsstatistieken.

Tabel B 2.3

Leeftijd moeder bij de geboorte van een eerste kind en gemiddeld kindertal (TRF) per vrouw

	Geboorte eerste kind					Gemiddeld kindertal (TRF) per vrouw	
	totaal	moeder jonger dan 30 jaar	moeder 30 jaar of ouder		gemiddelde leeftijd moeder		
	<i>x 1 000</i>	%	<i>x 1 000</i>	%	<i>jaar</i>	<i>abs.</i>	
1950	62	49	78,2	14	21,8	26,4	3,10
1960	74	62	83,3	12	16,7	25,6	3,12
1970	93	84	90,6	9	9,4	24,3	2,57
1980	78	67	85,3	11	14,7	25,6	1,60
1990	89	61	68,3	28	31,7	27,5	1,62
2000	96	49	51,2	47	48,8	29,1	1,72
2001	94	47	50,4	46	49,6	29,2	1,71
2002	92	46	49,9	46	50,1	29,2	1,73
2003	91	45	49,6	46	50,4	29,3	1,75
2004	88	44	49,5	45	50,5	29,4	1,73
2005	85	42	49,8	43	50,2	29,4	1,71
2006	83	42	50,4	41	49,6	29,4	1,72
2007	80	41	51,4	39	48,6	29,3	1,72

Bron: Bevolkingsstatistieken.

Tabel B 2.4
Gemiddelde leeftijd moeder bij de geboorte van het eerste kind naar generatie moeder

	Eerste generatie				Tweede generatie		
	1990	1996	2001	2007	1996	2001	2007
	<i>jaar</i>						
Totaal	27,5	28,9	29,2	29,3			
Turken	22,4	24,3	23,9	25,7	27,1	27,7	28,4
Marokkanen	24,3	26,1	26,8	27,4	25,1	28,5	30,4
Surinamers	25,7	26,6	26,7	27,4	28,2	28,7	28,6
Antillianen/ Arubanen	26,3	26,0	26,1	25,9	30,2	29,6	28,6
Chinezen	25,5	26,2	26,0	29,9	.	.	.
Irakezen	26,9	26,6	27,1	27,4	.	.	.
Afghanen	21,7	25,9	25,8	27,0	.	.	.
Iraniers	28,2	28,9	29,2	30,3	.	.	.
Totaal niet-westers	24,6	26,3	26,2	27,3	28,3	28,9	29,1
Indonesiërs	26,5	28,2	29,1	30,7	29,9	30,2	30,5
Duitsers	27,3	29,0	29,2	30,8	28,8	29,8	29,0
Belgen	25,9	28,2	27,7	29,2	29,2	29,8	29,2
Voormalig Joegoslaven	25,0	26,5	27,0	27,9	27,6	28,3	30,5
Britten	28,4	29,4	30,6	31,3	29,3	30,4	30,1
Polen	26,0	28,1	27,9	28,5	30,3	30,4	30,5
Voormalig Sovjet-burgers	25,0	27,6	27,4	29,1	31,7	30,0	29,4
Totaal westers	27,2	28,5	29,0	30,1	29,5	30,0	30,0
Autochtonen	27,9	29,2	29,7	29,6			

Bron: Bevolkingsstatistieken.

Tabel B 2.5
Gemiddeld kindertal (TFR) van autochtone en eerste generatie allochtone vrouwen

	1996	2000	2004	2007
Totaal	1,53	1,72	1,73	1,72
Turken	2,53	2,53	2,25	2,02
Marokkanen	3,37	3,50	3,25	2,94
Surinamers	1,51	1,77	1,71	1,68
Antillianen/ Arubanen	1,59	1,87	1,75	1,88
Overig niet-westers	2,32	2,55	2,17	2,00
Totaal niet-westers	2,31	2,51	2,26	2,12
Totaal westers	1,55	1,58	1,48	1,44
Autochtonen	1,47	1,65	1,69	1,71

Bron: Bevolkingsstatistieken.

Tabel B 2.6
Huishoudens naar type en herkomstgroep referentiepersoon¹⁾, 1 januari 2007

	Eenpersoons- huishouden	Eenouder- huishouden	Paar	Overig	Totaal
<i>x 1 000</i>					
Totaal	2 537	459	4 146	49	7 190
Turkije	35	14	77	2	127
Marokko	34	10	61	3	109
Suriname	63	33	54	3	152
Nederlandse Antillen en Aruba	28	13	16	1	58
Overig niet westers waarvan herkomstland	27	7	28	2	64
China	10	2	10	1	22
Irak	7	2	7	1	17
Afghanistan	4	1	6	0	12
Iran	6	2	5	0	13
Totaal niet-westers	264	100	313	14	690
Duitsland	82	11	113	1	208
België	21	3	31	0	56
Indonesië	83	18	112	1	215
Voormalig Joegoslavië	10	3	17	1	31
Totaal westers	290	51	386	8	734
Autochtoon	1 983	308	3 447	27	5 766
<i>% van totaal huishoudens</i>					
Totaal	35	6	58	1	
Turkije	28	11	60	1	
Marokko	31	10	57	3	
Suriname	41	22	35	2	
Nederlandse Antillen en Aruba	48	22	28	3	
Overig niet westers w.o.	42	11	44	3	
China	45	8	44	4	
Irak	44	11	41	3	
Afghanistan	36	10	51	4	
Iran	48	13	37	3	
Totaal niet-westers	38	14	45	2	
Duitsland	40	5	54	1	
België	38	6	56	1	
Indonesië	39	8	52	1	
Voormalig Joegoslavië	33	11	54	2	
Totaal westers	40	7	53	1	
Autochtoon	34	5	60	1	

Bron: Bevolkingsstatistieken.

¹⁾ Vrouw is bepalend voor herkomstgroep. Paar met autochtone vrouw is autochtoon.

Tabel B 2.7
Huwende niet-westerse allochtonen naar herkomst partner, 2006

	Totaal	w.v.			
		autochtone partner	gelijke herkomst		allochtone partner van andere herkomst
			geen migratie	wel migratie	
	<i>x 1 000</i>	%			
Turken					
man	1,5	10	54	27	9
vrouw	1,3	9	60	26	5
Marokkanen					
man	1,6	11	60	23	6
vrouw	1,4	9	66	17	9
Surinamers					
man	1,1	25	49	9	17
vrouw	1,2	37	45	5	14
Antillianen/Arubanen					
man	0,5	42	35	1	22
vrouw	0,5	48	32	3	17

Bron: Bevolkingsstatistieken.

Tabel B 2.8
Bevolking naar regio, 1 januari

	Autochtonen		Niet-westerse allochtonen		Westerse allochtonen	
	2007	2025	2007	2025	2007	2025
	%					
Nederland	81	77	11	13	9	10
Provincie						
Zuid-Holland	74	71	17	18	9	12
Noord-Holland	73	70	16	17	11	13
Noord-Brabant	85	81	7	10	8	9
Gelderland	86	83	6	9	7	8
Utrecht	81	78	11	13	8	9
Overijssel	86	83	7	10	7	7
Limburg	80	79	5	9	14	12
Friesland	92	88	3	6	5	5
Groningen	88	85	5	8	7	7
Drenthe	91	87	3	7	6	6
Flevoland	74	69	17	21	8	10
Zeeland	85	80	5	9	10	12
Amsterdam	51	53	34	28	14	18
Rotterdam	54	60	36	29	10	11
Den Haag	54	52	33	28	13	20
Utrecht	69	70	21	19	10	11

Bron: CBS en PBL, Bevolkingsprognose.

B3. Onderwijs

Tabel B 3.1

Het gemiddelde percentage vragen goed op de Eindtoets Basisonderwijs van Cito per herkomstgroepering¹⁾ en thuistaal²⁾ naar toetsonderdeel en geslacht, 2005

	Taal			Rekenen-wiskunde			Totaal ³⁾		
	totaal	jongens	meisjes	totaal	jongens	meisjes	totaal	jongens	meisjes
	%								
Totaal	70	69	71	69	72	65	70	70	69
Autochtonen	71	70	72	70	73	67	71	72	71
Allochtonen	66	64	67	65	69	61	66	66	65
thuistaal Nederlands	69	68	70	67	71	63	69	70	68
thuistaal niet-Nederlands	61	60	62	63	67	59	62	63	61
w.v.									
westerse allochtonen	71	70	72	69	73	66	71	71	70
thuistaal Nederlands	72	71	73	70	73	66	72	72	71
thuistaal niet-Nederlands	66	64	68	66	69	63	66	66	66
niet-westerse allochtonen	63	62	65	63	67	59	64	64	63
thuistaal Nederlands	67	66	68	65	69	61	67	68	66
thuistaal niet-Nederlands	60	59	62	63	67	58	61	62	60
w.v.									
Turken	59	58	60	63	67	58	60	61	59
thuistaal Nederlands	62	62	63	63	68	58	63	64	61
thuistaal niet-Nederlands	57	56	58	63	67	58	60	61	59
Marokkanen	61	59	62	61	65	57	61	61	60
thuistaal Nederlands	63	62	64	62	66	58	63	63	62
thuistaal niet-Nederlands	60	59	61	61	65	57	60	61	59
Surinamers	66	65	66	61	65	58	64	65	63
thuistaal Nederlands	67	66	68	63	67	59	66	67	65
thuistaal niet-Nederlands	58	57	59	54	58	50	57	58	56
Antillianen/Arubanen	65	64	67	61	64	58	64	64	64
thuistaal Nederlands	70	69	71	67	70	63	69	70	69
thuistaal niet-Nederlands	58	55	60	53	55	51	56	56	57
Onbekend	65	63	66	63	65	58	64	64	64

Bron: Cito, CBS Onderwijsstatistieken.

¹⁾ De totalen van de verschillende herkomstgroeperingen zijn inclusief leerlingen van wie de thuistaal zowel Nederlands als een andere taal is en inclusief de leerlingen bij wie de thuistaal onbekend is.

²⁾ De taal die bij de leerlingen thuis gesproken wordt, is door de leerkracht opgegeven. Bij 3 procent van de in totaal 144 040 leerlingen is de thuistaal niet ingevuld; van deze groep is 67% autochtoon, 11% niet-westers allochtoon, 6% westers allochtoon en van 17% is de herkomst onbekend. Het Cito heeft geen controle op de juistheid van de ingevulde thuistaal.

³⁾ Voor de totaalscore worden de deoltoetsen taal, rekenen-wiskunde en studievaardigheden samengenomen.

Tabel B 3.2

Onderwijspositie in 2007/'08 na start in de brugklas voortgezet onderwijs in 2004/'05 naar brugklastype in het startjaar en geslacht

	Totaal		Brugklastype in het startjaar					
	jongens	meisjes	vmbo beroepsgericht		avo/vmbo (brede brugklas)		avo (vmbo-g/t, havo,vwo)	
			jongens	meisjes	jongens	meisjes	jongens	meisjes
<i>Autochtone leerlingen, totaal (abs.)</i>	73 310	70 690	11 560	9 000	22 410	22 140	39 260	39 510
Onderwijspositie in 2007/'08 (%)								
vwo 4	20	25	0	0	13	17	30	36
havo 4	18	21	0	1	16	19	25	27
vmbo-gt 4	23	24	9	13	27	30	25	24
vmbo-bk 4	24	20	71	72	32	26	6	4
havo/vwo vertraagd ¹⁾	5	3	0	0	4	3	7	4
vmbo vertraagd ¹⁾	6	4	10	7	6	4	5	3
uit voortgezet onderwijs	3	2	9	7	3	2	2	1
<i>Niet-westers allochtone leerlingen, totaal (abs.)</i>	14 530	14 270	4 040	3 930	4 660	4 600	5 820	5 690
Onderwijspositie in 2007/'08 (%)								
vwo 4	10	13	0	0	6	8	20	25
havo 4	11	13	0	1	8	10	21	23
vmbo-gt 4	18	21	5	8	20	24	26	27
vmbo-bk 4	34	34	65	70	37	36	9	7
havo/vwo vertraagd ¹⁾	4	3	0	0	3	2	8	6
vmbo vertraagd ¹⁾	10	7	10	8	10	7	9	7
uit voortgezet onderwijs	13	10	19	13	17	12	7	5

Bron: Onderwijsstatistieken.

¹⁾ Inclusief een klein aantal leerlingen dat een klas oversloeg.

Tabel B 3.3

Deelname voortgezet onderwijs¹⁾ leerjaar 3 naar onderwijssoort en grootte van de schoolgemeente, 2007/08*

	Totaal	w.v.							Aandeel lwoo ²⁾ binnen het vmbo
		vmbo basis- beroeps	vmbo kader- beroeps	vmbo ge- mengd	vmbo theore- tisch	alge- meen leerjaar havo/ vwo	havo	vwo	
	x 1 000	%							
<i>Totaal</i> ³⁾	197,6	14	15	8	18	3	20	21	23
Jongens	100,0	16	16	7	19	3	20	19	23
Meisjes	97,6	13	14	8	18	3	21	23	23
De vier grote steden ⁴⁾	20,8	17	15	5	18	5	16	23	29
Overige steden ≥100 000 inwoners	44,3	13	14	5	19	3	21	25	25
Gemeenten met <100 000 inwoners	132,5	14	16	9	18	3	21	20	21
<i>Autochtonen</i>	155,6	12	15	8	18	3	21	22	21
Jongens	78,9	14	16	8	18	3	21	20	21
Meisjes	76,7	11	14	9	17	4	21	25	21
De vier grote steden ⁴⁾	9,7	10	12	6	15	8	18	32	22
Overige steden ≥100 000 inwoners	34,1	11	13	6	19	3	22	27	23
Gemeenten met <100 000 inwoners	111,9	13	15	9	18	3	21	20	21
<i>Allochtonen</i>	41,5	21	17	6	20	3	17	16	29
Jongens	20,9	23	17	6	20	3	16	15	28
Meisjes	20,7	19	17	6	20	3	17	18	30
<i>Westerse allochtonen</i>	12,4	13	13	6	18	4	21	25	23
Jongens	6,2	15	14	6	18	3	20	23	22
Meisjes	6,2	12	12	6	18	4	21	26	24
<i>Niet-westerse allochtonen</i>	29,1	24	19	6	21	3	15	13	31
Jongens	14,7	26	19	6	21	3	15	12	29
Meisjes	14,5	23	19	6	21	3	16	14	32
De vier grote steden ⁴⁾	9,5	25	19	5	22	3	14	12	33
Overige steden ≥100 000 inwoners	7,0	24	18	4	22	2	16	14	33
Gemeenten met <100 000 inwoners	12,7	24	19	7	19	2	16	12	28
Eerste generatie	6,3	28	19	5	19	3	15	11	38
Tweede generatie	22,9	24	19	6	21	3	15	13	29
Turken	6,8	31	21	7	20	2	12	8	33
Marokkanen	5,9	30	21	5	22	2	13	8	32
Surinamers	5,1	21	20	5	22	3	16	13	28
Antillianen/ Arubanen	2,1	27	20	5	18	2	15	12	34
Overig niet-westerse allochtonen	9,2	17	15	6	20	3	19	19	29

Bron: Onderwijsstatistieken.

¹⁾ Exclusief praktijkonderwijs.²⁾ Leerwegondersteunend onderwijs.³⁾ Inclusief een klein aantal leerlingen waarvan de herkomstgroepering onbekend is.⁴⁾ Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht.

Tabel B 3.4**Profielkeuze havo¹⁾ in de leerjaren 4 en 5 naar generatie en geslacht, 2007/08***

	Jongens				Meisjes			
	Natuur/ Techniek	Natuur/ Gezond- heid	Economie/ Maat- schappij	Cultuur/ Maat- schappij	Natuur/ Techniek	Natuur/ Gezond- heid	Economie/ Maat- schappij	Cultuur/ Maat- schappij
	%							
Totaal	23	20	50	12	4	22	34	44
Autochtonen	24	21	49	12	4	23	33	44
Westerse allochtonen	22	19	50	15	4	17	34	50
Niet-westerse allochtonen w.v.	18	18	56	13	4	20	40	41
eerste generatie	19	24	50	12	6	27	36	37
tweede generatie	18	17	57	13	4	18	41	42
w.v.								
Turken	16	16	61	11	4	22	41	37
Marokkanen	11	12	65	16	4	16	41	45
Surinamers	18	18	56	14	3	16	44	42
Antillianen/Arubanen	19	21	51	15	5	19	35	46
overig niet-westers	23	22	50	12	5	23	37	40

Bron: Onderwijsstatistieken.

N.B. De percentages van de profielen tellen op tot meer dan 100%, omdat een deel van de leerlingen een dubbel profiel kiest.

¹⁾ Exclusief Engelse stroom.**Tabel B 3.5****Profielkeuze vwo¹⁾ in de leerjaren 5 en 6 naar generatie en geslacht, 2007/08***

	Jongens				Meisjes			
	Natuur/ Techniek	Natuur/ Gezond- heid	Economie/ Maat- schappij	Cultuur/ Maat- schappij	Natuur/ Techniek	Natuur/ Gezond- heid	Economie/ Maat- schappij	Cultuur/ Maat- schappij
	%							
Totaal	31	32	37	7	7	39	28	30
Autochtonen	32	32	37	7	7	39	28	30
Westerse allochtonen	30	32	35	9	8	35	25	35
Niet-westerse allochtonen w.v.	27	39	36	6	6	39	32	26
eerste generatie	25	46	31	4	6	47	29	22
tweede generatie	27	36	37	6	6	36	34	27
w.v.								
Turken	19	35	45	5	4	43	32	24
Marokkanen	22	33	44	8	5	28	42	27
Surinamers	25	37	38	5	5	34	39	25
Antillianen/Arubanen	28	35	38	8	4	39	31	29
overig niet-westers	30	42	30	6	7	42	28	26

Bron: Onderwijsstatistieken.

N.B. De percentages van de profielen tellen op tot meer dan 100%, omdat een deel van de leerlingen een dubbel profiel kiest.

¹⁾ Exclusief Internationaal baccalaureaat.

Tabel B 3.6
Mbo-ge diplomeerde schoolverlaters op de arbeidsmarkt 2004/'05-2005/'06¹⁾

	Totaal herkomst- groeperingen			Autochtonen			Niet-westerse allochtonen		
	totaal	jongens	meisjes	totaal	jongens	meisjes	totaal	jongens	meisjes
Mbo-ge diplomeerde schoolverlaters, totaal (<i>abs.</i>)	57 980	27 950	30 030	47 950	23 530	24 420	6 370	2 720	3 640
w.v. (%)									
met werk (ultimo september 2005)	87	88	87	90	91	89	73	73	74
Aantal werknemers (<i>abs.</i>)	50 230	24 310	25 920	42 780	21 070	21 710	4 640	1 960	2 680
w.v. (%)									
met deeltijd dienstverband	55	34	75	54	33	75	62	46	74
Aandeel deeltijd werknemers naar mbo-niveau (%)									
assistentopleiding (niveau 1)	54	38	80	52	35	80	60	50	78
basisberoepsopleiding (niveau 2)	51	34	79	50	33	79	59	44	78
vakopleiding (niveau 3)	56	24	80	55	23	80	63	34	76
specialisten-/middenkaderopleiding (niveau 4)	59	43	69	58	42	69	65	54	70
Aandeel deeltijd werknemers naar mbo-sector (%)									
economie	57	49	66	55	47	65	66	60	72
techniek	27	24	58	26	23	58	36	34	62
zorg en welzijn	78	53	80	79	53	81	74	47	76
landbouw	49	33	76	50	33	77	37	27	60

Bron: Onderwijsstatistieken.

¹⁾ Mbo-ge diplomeerden (bol-voltijd en bbl) uit 2004/'05 naar arbeidsmarktsituatie eind september 2005.

B4. Arbeidsmarkt

B4.1 Technische toelichting

Beschrijving arbeidsmarktpositie

De Enquête Beroepsbevolking (EBB) is in de paragrafen 4.1 tot en met 4.4 gebruikt voor de beschrijving van de arbeidsmarktpositie van de vier grote allochtone groepen en de ontwikkelingen daarin. Deze enquête wordt jaarlijks met hetzelfde design en dezelfde vragenlijst uitgevoerd en is daarom goed bruikbaar voor vergelijkingen in de tijd. Verder is de steekproefomvang van de EBB dermate groot dat ook uitsplitsingen naar herkomstgroepering met voldoende betrouwbaarheid mogelijk zijn. Het gaat hier om de gegevens voor de periode 1997 tot en met 2007. De variabele herkomst wordt in de bestanden tot en met 2000 afgeleid uit de antwoorden op enquêtevragen. Vanaf 2001 wordt de herkomstgroepering waartoe een persoon behoort, daar waar mogelijk, gebaseerd op registerdata. Omdat de EBB ook veel achtergrondkenmerken in kaart brengt laat dit databestand toe dat regressie-analyses worden uitgevoerd waarbij gecontroleerd wordt voor diverse achtergrondfactoren.

Vanaf 2001 is de weging van de EBB aangepast (zie EBB bij de bronvermeldingen achterin deze bijlage). Alle EBB-cijfers in dit hoofdstuk van 2001 tot en met 2007 zijn volgens de nieuwe weegmethode samengesteld. De cijfers over 2001–2006 kunnen daardoor afwijken van EBB-cijfers die in eerdere publicaties zijn gepresenteerd. Daarnaast is er sprake van een trendbreuk in de EBB-cijfers tussen 2000 en 2001.

B4.2 Figuren en tabellen

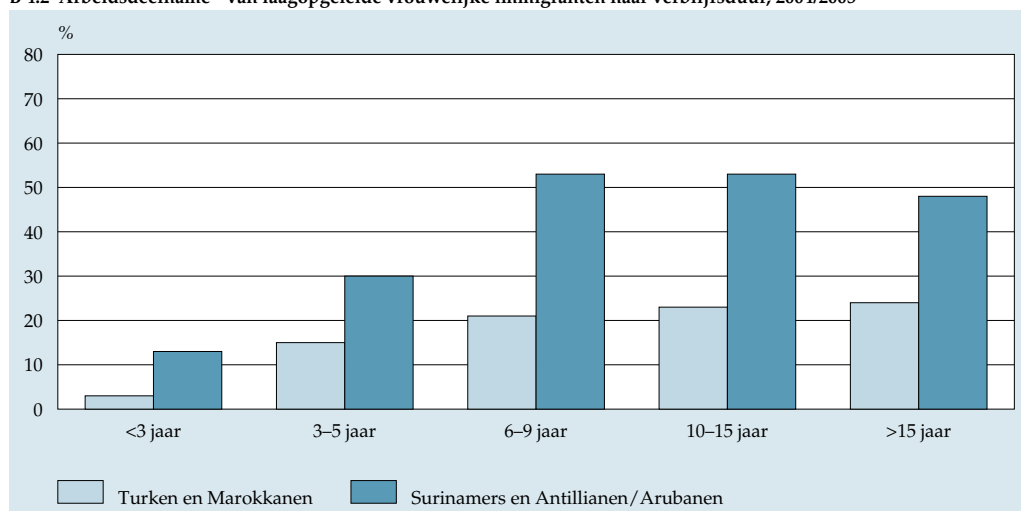
B 4.1 Arbeidsdeelname¹⁾ van laagopgeleide mannelijke immigranten naar verblijfsduur, 2004/2005

Bron: EBB.

¹⁾ Werkzaam in een betaalde baan van minimaal één uur per week. De percentages zijn geschat op basis van een multivariaat probitmodel. Daarbij is rekening gehouden met verschillen in leeftijd, opleidingsniveau, burgerlijke staat, urbanisatiegraad, naturalisatie en het aantal kinderen tussen 0 en 5 jaar en tussen 6 en 11 jaar.

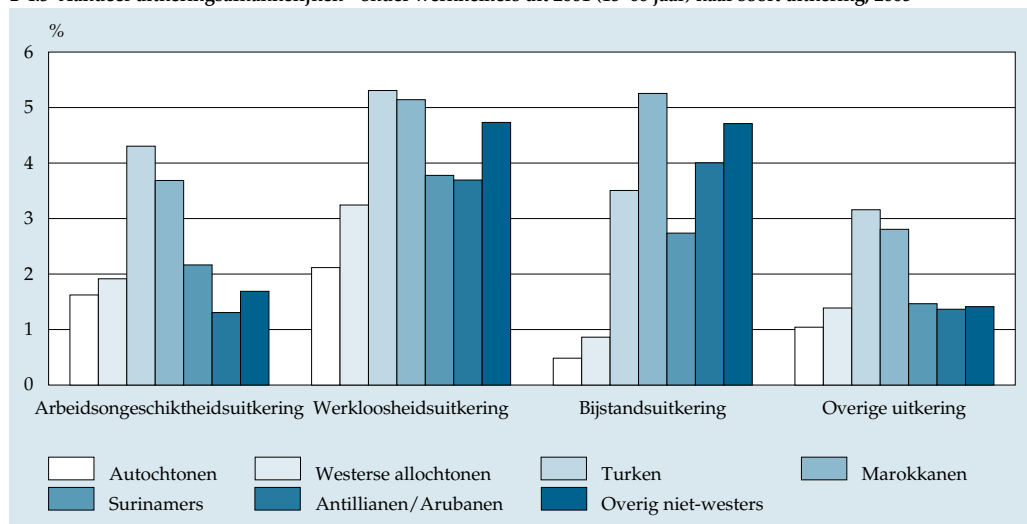
B 4.2 Arbeidsdeelname¹⁾ van laagopgeleide vrouwelijke immigranten naar verblijfsduur, 2004/2005

Bron: EBB.

¹⁾ Werkzaam in een betaalde baan van minimaal één uur per week. De percentages zijn geschat op basis van een multivariaat probitmodel. Daarbij is rekening gehouden met verschillen in leeftijd, opleidingsniveau, burgerlijke staat, urbanisatiegraad, naturalisatie en het aantal kinderen tussen 0 en 5 jaar en tussen 6 en 11 jaar.

B 4.3 Aandeel uitkeringsafhankelijken¹⁾ onder werknemers uit 2001 (15–60 jaar) naar soort uitkering, 2005

Bron: SSB.

¹⁾ Op basis van de belangrijkste inkomstenbron.

Tabel B 4.1 Arbeidsmarktsituatie¹⁾ van werknemers uit 2001 (15–60 jaar) naar geslacht, 2005

	Werknemer	Zelf-standige	Uitkerings-afhankelijk	Pensioen	Scholier/student	Overig	Geëmigreed of overleden
%							
<i>Mannen</i>							
Autochtonen	84,5	2,2	5,0	4,2	0,5	1,7	1,9
Westerse allochtonen	75,9	2,1	7,1	4,1	0,6	3,3	6,9
Niet-westerse allochtonen	70,6	2,6	12,5	1,0	1,2	5,8	6,3
w.v.							
Turken	72,2	4,1	13,6	0,7	0,9	5,8	2,7
Marokkanen	70,0	1,9	16,0	1,4	1,5	5,8	3,5
Surinamers	77,8	1,7	9,5	1,5	0,9	4,7	3,8
Antillianen/Arubanen	69,9	1,3	10,0	1,3	1,3	4,2	12,0
overig niet-westers	63,9	3,1	12,7	0,6	1,3	7,3	11,1
<i>Vrouwen</i>							
Autochtonen	83,5	1,4	5,6	2,2	0,6	5,3	1,2
Westerse allochtonen	77,0	1,5	7,8	2,3	0,8	6,0	4,6
Niet-westerse allochtonen	71,8	1,2	13,9	0,7	1,8	7,3	3,4
w.v.							
Turken	63,0	1,1	21,1	0,2	1,6	11,7	1,4
Marokkanen	66,0	0,6	18,7	0,0	3,0	9,8	1,8
Surinamers	80,8	0,8	10,7	1,1	1,3	3,6	1,6
Antillianen/Arubanen	72,1	0,9	10,9	1,2	1,9	3,7	9,3
overig niet-westers	68,3	2,0	12,2	0,5	1,8	9,5	5,6

Bron: SSB.

¹⁾ Op basis van de belangrijkste inkomstenbron.

Tabel B 4.2
Arbeidsmarktsituatie¹⁾ van werknemers uit 2001 (15–60 jaar) naar generatie, 2005

	Werknemer	Zelf-standige	Uitkerings-afhankelijk	Pensioen	Scholier/student	Overig	Geëmigreerd of overleden
	%						
<i>Eerste generatie</i>							
Westerse allochtonen	69,0	1,6	8,3	3,4	0,4	5,7	11,6
Niet-westerse allochtonen	70,7	2,0	13,7	1,0	0,8	6,3	5,5
w.v.							
Turken	68,8	3,0	17,3	0,6	0,4	7,6	2,3
Marokkanen	69,5	1,4	17,7	1,1	0,9	6,7	2,7
Surinamers	80,2	1,2	10,3	1,6	0,5	3,6	2,7
Antillianen/Arubanen	68,8	0,9	11,3	1,5	1,2	3,9	12,3
overig niet-westers	64,2	2,7	13,3	0,5	1,1	8,4	9,7
<i>Tweede generatie</i>							
Westerse allochtonen	81,1	2,0	6,9	3,2	0,8	3,8	2,3
Niet-westerse allochtonen	73,0	2,2	9,8	0,2	4,5	7,1	3,1
w.v.							
Turken	69,4	2,9	12,4	0,0	4,0	9,0	2,3
Marokkanen	64,9	1,8	12,7	0,0	7,4	9,2	4,1
Surinamers	75,6	1,7	9,4	0,3	3,8	6,4	2,8
Antillianen/Arubanen	79,4	2,2	6,4	0,1	3,0	4,5	4,5
overig niet-westers	76,6	2,7	6,3	0,6	5,1	5,7	3,1

Bron: SSB.

¹⁾ Op basis van de belangrijkste inkomstenbron.

B5. Inkomen en uitkeringen

B5.1 Technische toelichting

Personen met uitkering

De gegevens over uitkeringsontvangers tot en met 2005 zijn afkomstig uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) en hebben betrekking op de laatste vrijdag van september van het verslagjaar. De meest actuele standcijfers over uitkeringsontvangers (laatste vrijdag van september 2006 en 2007) zijn voorlopige cijfers van het CBS gebaseerd op opgaven van de Nederlandse gemeenten en de Uitvoeringsinstelling Werknemersverzekeringen (UWV). Om de aandelen personen met een uitkering te berekenen zijn de aantallen personen met een uitkering gedeeld door het totale aantal personen in de desbetreffende bevolkingsgroep. Deze bevolkingsaantallen zijn gebaseerd op informatie die het CBS ontvangt uit de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA).

B5.2 Tabellen

Tabel B 5.1
Inkomensklasse van personen in 2005 naar inkomensklasse in 1995

	Inkomensklasse in 2005			
	1e kwartiel	2e kwartiel	3e kwartiel	4e kwartiel
<i>Inkomensklasse in 1995</i>				
Autochtonen				
1e kwartiel	44,4	30,0	17,6	7,9
2e kwartiel	21,4	32,4	31,6	14,6
3e kwartiel	14,9	25,6	32,1	27,4
4e kwartiel	8,6	14,9	25,6	50,8
Westerse allochtonen				
1e kwartiel	49,3	29,3	13,7	7,7
2e kwartiel	21,0	34,7	27,5	16,8
3e kwartiel	11,6	28,9	30,3	29,2
4e kwartiel	8,4	15,1	21,5	55,1
Niet-westerse allochtonen				
1e kwartiel	67,0	20,4	9,6	3,1
2e kwartiel	41,6	29,0	22,8	6,7
3e kwartiel	20,7	33,2	29,0	17,1
4e kwartiel	13,1	21,4	19,0	46,4

Bron: IPO, 1994–1996 en 2004–2005*.

Tabel B 5.2
Inkomensklasse van personen in 2005 naar inkomensklasse van hun ouders in 1985

	Eigen inkomensklasse in 2005			
	1e kwartiel	2e kwartiel	3e kwartiel	4e kwartiel
<i>Inkomensklasse ouders in 1985</i>				
Autochtonen				
1e kwartiel	31,9	26,6	23,0	18,6
2e kwartiel	24,5	27,8	27,7	20,1
3e kwartiel	18,2	27,8	26,3	27,7
4e kwartiel	20,8	19,5	24,9	34,8
Westerse allochtonen				
1e kwartiel	29,3	30,7	25,3	14,7
2e kwartiel	37,0	14,8	25,9	22,2
3e kwartiel	35,8	13,2	30,2	20,8
4e kwartiel	25,7	16,2	20,3	37,8
Niet-westerse allochtonen				
1e kwartiel	46,8	26,6	13,7	12,9
2e kwartiel	47,8	21,7	8,7	21,7
3e kwartiel	25,7	20,0	31,4	22,9
4e kwartiel	20,8	25,0	25,0	29,2

Bron: IPO 1985 en 2005*.

Tabel B 5.3**Personen van 15-64 jaar met een uitkering naar geslacht en soort uitkering, laatste vrijdag van september 2007***

	Bijstands- uitkering	Arbeidsongeschikt- heidsuitkering	Werkloosheids- uitkering
	%		
<i>Mannen</i>			
Totaal	2,2	7,3	1,6
Autochtonen	1,2	7,4	1,5
Westerse allochtonen	2,6	6,9	2,0
Niet-westerse allochtonen	8,8	6,3	1,9
w.v.			
Turken	6,5	9,8	2,2
Marokkanen	10,8	9,4	2,4
Surinamers	5,6	6,7	1,8
Antillianen/Arubanen	7,2	3,8	1,7
overig niet-westers	11,2	2,9	1,7
<i>Vrouwen</i>			
Totaal	3,7	6,2	1,5
Autochtonen	2,3	6,4	1,4
Westerse allochtonen	4,3	6,1	1,8
Niet-westerse allochtonen	13,5	5,3	1,7
w.v.			
Turken	11,8	9,7	2,3
Marokkanen	15,9	4,6	1,4
Surinamers	9,7	7,1	2,0
Antillianen/Arubanen	14,3	3,8	1,9
overig niet-westers	15,5	2,0	1,1

Bron: Uitkeringsstatistieken/GBA.

Tabel B 5.4

Personen van 15-64 jaar met een arbeidsongeschiktheidsuitkering naar geslacht, laatste vrijdag van september

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*
	%								
<i>Totaal</i>									
Totaal	8,0	8,1	8,2	8,3	8,2	8,1	7,7	7,0	6,8
Autochtonen	8,0	8,2	8,3	8,5	8,4	8,2	7,9	7,2	6,9
Westerse allochtonen	8,3	8,3	8,3	8,3	8,2	8,1	7,6	6,9	6,5
Niet-westerse allochtonen w.v.	6,8	7,0	7,2	7,3	7,2	7,1	6,7	5,9	5,8
Turken	12,2	12,9	13,3	13,4	13,2	12,8	11,7	10,0	9,8
Marokkanen	8,5	8,9	9,2	9,3	9,2	9,0	8,3	7,2	7,1
Surinamers	7,4	7,7	7,9	8,2	8,2	8,1	7,7	7,2	6,9
Antillianen/Arubanen	3,7	3,7	3,8	3,9	4,0	4,0	4,0	3,8	3,8
overig niet-westers	2,2	2,4	2,4	2,6	2,7	2,8	2,7	2,5	2,4
<i>Mannen</i>									
Totaal	9,2	9,2	9,1	9,0	8,9	8,7	8,3	7,6	7,3
Autochtonen	9,3	9,3	9,2	9,2	9,0	8,9	8,4	7,7	7,4
Westerse allochtonen	9,5	9,3	9,1	9,0	8,8	8,6	8,1	7,4	6,9
Niet-westerse allochtonen w.v.	8,0	8,0	7,9	7,8	7,7	7,6	7,2	6,5	6,3
Turken	14,1	14,2	14,1	13,9	13,3	12,8	11,8	10,2	9,8
Marokkanen	12,2	12,5	12,4	12,4	12,1	11,8	10,9	9,5	9,4
Surinamers	7,5	7,5	7,6	7,7	7,7	7,6	7,3	6,9	6,7
Antillianen/Arubanen	3,7	3,6	3,6	3,7	3,8	3,9	3,9	3,7	3,8
overig niet-westers	2,6	2,7	2,8	2,9	3,1	3,2	3,1	2,9	2,9
<i>Vrouwen</i>									
Totaal	6,7	7,0	7,3	7,6	7,6	7,5	7,1	6,5	6,2
Autochtonen	6,7	7,1	7,4	7,7	7,7	7,6	7,2	6,6	6,4
Westerse allochtonen	7,1	7,3	7,5	7,7	7,7	7,5	7,1	6,5	6,1
Niet-westerse allochtonen w.v.	5,5	6,0	6,3	6,6	6,7	6,6	6,1	5,4	5,3
Turken	10,1	11,3	12,3	12,9	13,0	12,7	11,6	9,7	9,7
Marokkanen	4,0	4,7	5,3	5,8	6,0	5,9	5,4	4,7	4,6
Surinamers	7,4	7,8	8,3	8,7	8,7	8,5	8,1	7,4	7,1
Antillianen/Arubanen	3,7	3,8	3,9	4,1	4,2	4,2	4,1	3,9	3,8
overig niet-westers	1,8	1,9	2,1	2,2	2,3	2,3	2,2	2,0	2,0

Bron: SSB/Uitkeringsstatistieken/GBA.

Tabel B 5.5

Personen van 15–64 jaar met een arbeidsongeschiktheidsuitkering naar generatie, laatste vrijdag van september

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*
	%								
Autochtonen	8,0	8,2	8,3	8,5	8,4	8,2	7,9	7,2	6,9
<i>Eerste generatie allochtonen</i>									
Westerse allochtonen	7,4	7,3	7,2	7,2	7,1	7,0	6,5	5,8	5,3
Niet-westerse allochtonen w.v.	7,7	8,0	8,1	8,3	8,3	8,2	7,8	7,0	6,8
Turken	14,5	15,4	16,0	16,3	16,2	16,0	14,9	12,9	12,8
Marokkanen	9,8	10,4	10,8	11,1	11,1	11,0	10,3	9,0	9,0
Surinamers	8,8	9,2	9,6	10,1	10,1	10,0	9,7	9,1	8,8
Antillianen/Arubanen	4,0	4,0	4,0	4,1	4,3	4,3	4,3	4,2	4,1
overig niet-westers	2,2	2,4	2,4	2,6	2,7	2,8	2,7	2,5	2,4
<i>Tweede generatie allochtonen</i>									
Westerse allochtonen	8,9	9,0	9,1	9,2	9,1	8,9	8,5	7,8	7,5
Niet-westerse allochtonen w.v.	2,3	2,5	2,7	2,9	3,0	3,0	2,8	2,7	2,9
Turken	2,4	2,6	3,0	3,3	3,4	3,4	3,1	2,9	3,0
Marokkanen	1,5	1,9	2,2	2,3	2,4	2,6	2,5	2,4	2,6
Surinamers	2,7	2,8	2,9	3,1	3,2	3,2	3,1	3,1	3,2
Antillianen/Arubanen	2,5	2,7	2,8	2,9	3,1	3,0	3,0	2,8	2,9
overig niet-westers	2,3	2,4	2,4	2,5	2,6	2,6	2,4	2,3	2,4

Bron: SSB/Uitkeringsstatistieken/GBA.

Tabel B 5.6

Personen van 15-64 jaar met een werkloosheidsuitkering naar geslacht, laatste vrijdag van september

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*
	%								
<i>Totaal</i>									
Totaal	1,6	1,3	1,2	1,4	1,9	2,3	2,3	2,0	1,5
Autochtonen	1,6	1,3	1,1	1,3	1,8	2,1	2,1	1,8	1,4
Westerse allochtonen	2,0	1,7	1,5	1,7	2,4	2,9	2,9	2,4	1,9
Niet-westerse allochtonen w.v.	1,9	1,5	1,4	1,8	2,7	3,3	3,0	2,4	1,8
Turken	2,7	2,3	2,2	2,7	3,7	4,1	3,7	3,0	2,2
Marokkanen	1,9	1,6	1,5	1,9	2,9	3,5	3,0	2,5	1,9
Surinamers	1,8	1,5	1,3	1,8	2,8	3,5	3,3	2,6	1,9
Antillianen/Arubanen	1,4	1,1	1,0	1,5	2,5	3,1	3,0	2,5	1,8
overig niet-westers	1,3	1,0	0,9	1,3	2,0	2,5	2,4	1,9	1,4
<i>Mannen</i>									
Totaal	1,8	1,5	1,3	1,6	2,2	2,6	2,5	2,1	1,6
Autochtonen	1,7	1,4	1,3	1,5	2,1	2,4	2,3	1,9	1,5
Westerse allochtonen	2,3	2,0	1,7	2,1	2,9	3,3	3,2	2,6	2,0
Niet-westerse allochtonen w.v.	2,1	1,7	1,5	2,0	3,1	3,7	3,4	2,7	1,9
Turken	3,0	2,5	2,2	2,7	3,9	4,4	4,0	3,2	2,2
Marokkanen	2,6	2,2	2,1	2,5	3,9	4,6	4,0	3,2	2,4
Surinamers	1,8	1,4	1,3	1,8	2,9	3,6	3,3	2,6	1,8
Antillianen/Arubanen	1,5	1,0	1,0	1,6	2,8	3,3	3,0	2,4	1,7
overig niet-westers	1,6	1,3	1,1	1,6	2,5	3,1	2,9	2,3	1,7
<i>Vrouwen</i>									
Totaal	1,5	1,2	1,0	1,2	1,6	2,0	2,1	1,8	1,5
Autochtonen	1,4	1,1	1,0	1,1	1,5	1,8	1,9	1,7	1,4
Westerse allochtonen	1,7	1,4	1,2	1,4	2,0	2,5	2,6	2,3	1,8
Niet-westerse allochtonen w.v.	1,6	1,3	1,2	1,5	2,3	2,8	2,6	2,1	1,7
Turken	2,5	2,2	2,2	2,6	3,4	3,7	3,3	2,8	2,3
Marokkanen	1,0	0,9	0,9	1,2	1,8	2,3	2,0	1,6	1,4
Surinamers	1,9	1,5	1,4	1,7	2,7	3,5	3,2	2,6	2,0
Antillianen/Arubanen	1,4	1,1	1,0	1,4	2,2	2,9	3,0	2,6	1,9
overig niet-westers	1,0	0,8	0,7	0,9	1,5	1,9	1,9	1,6	1,1

Bron: SSB/Uitkeringsstatistieken/GBA.

Tabel B 5.7

Personen van 15–64 jaar met een werkloosheidsuitkering naar generatie, laatste vrijdag van september

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*
	%								
Autochtonen	1,6	1,3	1,1	1,3	1,8	2,1	2,1	1,8	1,4
<i>Eerste generatie allochtonen</i>									
Westerse allochtonen	2,2	1,9	1,6	1,8	2,6	3,0	3,0	2,6	2,0
Niet-westerse allochtonen w.v.	2,1	1,7	1,6	2,0	3,0	3,6	3,5	2,9	2,2
Turken	3,2	2,7	2,6	3,1	4,2	4,7	4,4	3,7	2,9
Marokkanen	2,2	1,9	1,8	2,2	3,4	4,0	3,7	3,0	2,5
Surinamers	2,1	1,8	1,6	2,1	3,2	4,2	4,0	3,3	2,4
Antillianen/Arubanen	1,6	1,2	1,1	1,7	2,7	3,5	3,5	3,0	2,2
overig niet-westers	1,4	1,1	1,0	1,3	2,2	2,7	2,6	2,1	1,6
<i>Tweede generatie allochtonen</i>									
Westerse allochtonen	1,9	1,6	1,4	1,7	2,3	2,8	2,8	2,3	1,8
Niet-westerse allochtonen w.v.	0,7	0,6	0,6	0,9	1,6	1,8	1,4	1,0	0,7
Turken	0,8	0,8	0,9	1,3	2,1	2,3	1,7	1,3	0,8
Marokkanen	0,5	0,4	0,4	0,7	1,5	1,7	1,2	0,9	0,6
Surinamers	0,8	0,6	0,5	0,9	1,7	1,9	1,5	1,1	0,8
Antillianen/Arubanen	0,8	0,6	0,4	0,9	1,5	1,7	1,5	1,0	0,7
overig niet-westers	0,6	0,4	0,4	0,6	1,0	1,2	1,0	0,7	0,4

Bron: SSB/Uitkeringsstatistieken/GBA.

Tabel B 5.8

Personen van 15-64 jaar met een bijstandsuitkering naar geslacht, laatste vrijdag van september

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*
	%								
<i>Totaal</i>									
Totaal	4,1	3,7	3,5	3,4	3,6	3,6	3,6	3,3	2,9
Autochtonen	2,6	2,4	2,2	2,1	2,2	2,2	2,2	1,9	1,7
Westerse allochtonen	5,0	4,5	4,2	4,1	4,2	4,3	4,3	3,8	3,5
Niet-westerse allochtonen w.v.	16,5	15,0	14,0	13,5	13,9	13,9	13,8	12,4	11,1
Turken	14,6	12,9	11,8	11,2	11,4	11,3	11,2	10,1	9,1
Marokkanen	18,2	17,0	16,1	15,4	15,8	15,9	16,0	14,5	13,3
Surinamers	13,2	12,0	10,9	10,2	10,4	10,4	10,2	9,0	7,8
Antillianen/Arubanen	19,2	18,0	16,8	15,9	16,3	16,2	15,6	13,0	10,8
overig niet-westers	18,6	16,6	15,5	15,3	16,0	16,0	15,9	14,7	13,3
<i>Mannen</i>									
Totaal	3,1	2,8	2,6	2,6	2,8	2,8	2,9	2,5	2,2
Autochtonen	1,9	1,6	1,5	1,4	1,5	1,6	1,6	1,4	1,2
Westerse allochtonen	4,0	3,5	3,1	3,1	3,3	3,4	3,4	3,0	2,6
Niet-westerse allochtonen w.v.	14,0	12,4	11,4	11,1	11,7	11,9	11,7	10,2	8,8
Turken	12,5	10,7	9,5	8,9	9,0	9,1	8,8	7,6	6,5
Marokkanen	16,0	14,7	13,7	13,2	13,7	13,9	14,0	12,3	10,8
Surinamers	10,0	8,9	8,1	7,5	8,0	8,3	8,2	6,7	5,6
Antillianen/Arubanen	14,3	12,7	11,4	11,0	11,9	12,4	12,1	9,2	7,2
overig niet-westers	16,6	14,4	13,2	13,3	14,3	14,4	14,2	12,9	11,2
<i>Vrouwen</i>									
Totaal	5,0	4,7	4,4	4,3	4,4	4,4	4,4	4,1	3,7
Autochtonen	3,4	3,1	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8	2,5	2,3
Westerse allochtonen	6,1	5,6	5,2	5,0	5,1	5,1	5,1	4,6	4,3
Niet-westerse allochtonen w.v.	19,1	17,8	16,7	16,0	16,2	16,0	15,8	14,6	13,5
Turken	16,9	15,4	14,3	13,7	14,0	13,8	13,7	12,6	11,8
Marokkanen	20,9	19,7	18,8	18,0	18,2	18,2	18,2	16,8	15,9
Surinamers	16,2	14,8	13,5	12,7	12,5	12,4	12,0	11,0	9,7
Antillianen/Arubanen	23,9	23,2	22,0	20,7	20,6	20,0	19,0	16,7	14,3
overig niet-westers	20,9	19,3	18,3	17,7	18,0	17,8	17,7	16,6	15,5

Bron: SSB/Uitkeringsstatistieken/GBA.

Tabel B 5.9**Personen van 15–64 jaar met een bijstandsuitkering naar generatie, laatste vrijdag van september**

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*
	%								
Autochtonen	2,6	2,4	2,2	2,1	2,2	2,2	2,2	1,9	1,7
<i>Eerste generatie allochtonen</i>									
Westerse allochtonen	6,5	5,8	5,3	5,1	5,2	5,3	5,3	4,9	4,4
Niet-westerse allochtonen w.v.	18,8	17,3	16,2	15,7	16,2	16,3	16,4	15,1	13,9
Turken	16,8	15,1	13,9	13,3	13,5	13,6	13,7	12,7	11,9
Marokkanen	20,8	19,7	18,9	18,3	18,9	19,2	19,6	18,3	17,3
Surinamers	15,3	14,0	12,9	12,1	12,1	12,2	12,0	10,9	9,7
Antillianen/Arubanen	23,0	21,6	20,1	19,1	19,6	19,7	19,3	16,3	13,8
overig niet-westers	20,4	18,3	17,1	16,9	17,7	17,8	17,9	16,7	15,3
<i>Tweede generatie allochtonen</i>									
Westerse allochtonen	4,0	3,6	3,4	3,3	3,4	3,5	3,5	3,0	2,7
Niet-westerse allochtonen w.v.	4,8	4,2	4,0	4,0	4,6	4,9	4,8	3,9	3,0
Turken	5,0	4,1	3,8	3,9	4,6	4,8	4,6	3,6	2,8
Marokkanen	4,4	4,1	3,9	4,1	5,0	5,3	5,5	4,4	3,5
Surinamers	6,0	5,5	5,2	5,1	5,8	6,2	6,2	5,0	3,9
Antillianen/Arubanen	4,2	3,8	3,7	3,6	4,2	4,3	4,2	3,4	2,6
overig niet-westers	3,0	2,8	2,5	2,5	2,7	2,8	2,7	2,2	1,6

Bron: SSB/Uitkeringsstatistieken/GBA.

Tabel B 5.10
Arbeidsmarktsituatie van personen met een uitkering als belangrijkste inkomstenbron in 2001 (15–60 jaar) naar
geslacht, 2005

	Uitkerings- afhankelijk	Werkzaam	Overig/ geen inkomsten	Geëmigreerd/ overleden
	%			
<i>Mannen</i>				
Autochtonen	76,4	11,5	6,1	6,0
Westerse allochtonen	73,3	11,9	6,8	8,1
Niet-westerse allochtonen	68,2	15,8	7,3	8,7
w.v.				
Turken	74,0	15,1	5,6	5,3
Marokkanen	77,3	11,6	5,7	5,4
Surinamers	69,3	12,7	8,7	9,3
Antillianen/Arubanen	55,6	17,0	9,8	17,5
overig niet-westers	58,3	21,1	8,6	12,0
<i>Vrouwen</i>				
Autochtonen	72,4	13,1	11,5	3,0
Westerse allochtonen	71,5	12,9	10,9	4,7
Niet-westerse allochtonen	72,6	11,9	10,3	5,2
w.v.				
Turken	74,9	10,5	12,7	1,9
Marokkanen	78,8	7,5	12,0	1,7
Surinamers	74,7	15,9	6,6	2,8
Antillianen/Arubanen	63,1	16,7	6,1	14,0
overig niet-westers	67,9	11,5	11,0	9,6

Bron: SSB.

B6. Gezondheid

B6.1 Technische toelichting

Meting indicatoren gezondheid in het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS)

Mental health inventory (12+)

De cijfers hebben betrekking op de 'Mental Health Inventory 5' ofwel 'MHI-5'. Dit is een internationale standaard voor een specifieke meting van de psychische gezondheid, bestaande uit 5 vragen. De MHI-5 is feitelijk een deelschaal van de Short Format 36 ofwel SF-36, een uitvoerige internationale standaard voor de meting van gezondheid.

Twee vragen van de MHI-5 maken deel uit van de SF-12, die in zijn geheel in het schriftelijke deel van de POLS-module 'Gezondheid en Arbeid' is opgenomen. Om een volledige MHI-5 te kunnen presenteren zijn in de POLS-module ook de 3 resterende MHI-vragen uit de SF-36 opgenomen. De MHI-5 betreft vragen die steeds betrekking hebben op hoe men zich in de afgelopen 4 weken voelde. De vragen zijn gesteld aan personen van 12 jaar of ouder.

Gevraagd is:

1. Voelde u zich erg zenuwachtig?
2. Zat u zo erg in de put dat niets u kon opvrolijken?
3. Voelde u zich kalm en rustig?
4. Voelde u zich neerslachtig en somber?
5. Voelde u zich gelukkig?

Iedere vraag heeft de volgende 6 antwoordcategorieën: voortdurend-meestal-vaak-soms-zelden-nooit.

Bij de positief geformuleerde vragen (vraag 3 en 5) zijn voor de categorieën in volgorde de waarden 5, 4, 3, 2, 1, en 0 toegekend. Bij de negatief geformuleerde vragen (vraag 1, 2 en 4 zijn precies de omgekeerde waarden toegekend. Vervolgens zijn per persoon de somscores berekend en zijn deze vermenigvuldigd met 4, zodat de minimale somscore van een persoon 0 en de maximale score 100 kan bedragen. Hoe hoger de score, hoe beter de psychische gezondheid zoals gemeten met de MHI-5.

Onder- en overgewicht (20+)

Cijfers betreffen personen van 20 jaar of ouder.

In de tabellen zijn niet betrokken de respondenten met onbekende lengte en/of gewicht (2,0 procent) en de respondenten met een onwaarschijnlijk gewicht in

relatie tot de opgegeven lengte (0,5 procent). In dit laatste geval betreft het personen met een BMI (body mass index) van kleiner dan 14 of groter dan 40.

Overgewicht bij kinderen

Omdat kinderen nog groeien en langzaam volwassen worden is één vaste waarde voor overgewicht en obesitas, zoals dat bij volwassenen het geval is, niet bruikbaar. Bovendien is de BMI bij kinderen geslachtsafhankelijk: bij meisjes is de waarde gemiddeld iets hoger dan bij jongens. In 2000 zijn door de *International Obesity Task Force* van de World Health Organisation op basis van 6 grote internationale groei-studies (waaronder de 1997-versie van Nederland) criteria voorgesteld voor het vaststellen van overgewicht en obesitas bij kinderen (Cole, T.J., M.C. Bellizzi, K.M. Flegal, W.H. Dietz (2000) Establishing a standard definition for child overweight and obesity worldwide. International survey. *British Medical Journal*, 320, 1–6). Deze criteria zijn zó gekozen dat deze vanaf 18 jaar corresponderen met de geaccepteerde waarden voor overgewicht (25 kg/m²) en obesitas (30 kg/m²). Voor leeftijden jonger dan 18 jaar zijn per leeftijdsjaar en apart voor jongens en meisjes afkappunten bepaald voor de BMI waarboven dan sprake is van overgewicht of obesitas. Omdat in de gezondheidsenquête gewerkt wordt met leeftijdsjaren zullen de 2-jarigen gemiddeld 2,5 jaar zijn. Er is daarom uitgegaan van de waarden tussen 2 leeftijds-jaren.

Norm Gezond Bewegen (12+)

In de schriftelijke vragenlijst van de POLS (voor personen van 12 jaar of ouder) is per 2001 de zogeheten *Short Questionnaire to Assess Health enhancing physical activity (SQUASH)* opgenomen. Deze vragenlijst is ontwikkeld door het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) en beoogt een volledig beeld te geven van de lichamelijke activiteit. Gevraagd wordt naar frequentie, duur en intensiteit van de volgende deelvormen van lichamelijke activiteit:

1. Activiteiten in woon-werk of woon-school verkeer
2. Activiteiten op het werk of op school
3. Activiteiten in het huishouden
4. Sporten
5. Andere vrijetijdsactiviteiten

De Nederlandse norm is gebaseerd op MET-waarden: 1 MET komt overeen met het energieverbruik van rustig zitten en 5 MET komt overeen met een energieverbruik van 5 maal dit rustmetabolisme.

Volgens deze norm moeten jongeren van 12 tot 18 jaar dagelijks minimaal een uur matig intensieve lichamelijke activiteit (MET-waarde = 5) verrichten, bijvoorbeeld aerobics of hardlopen.

Personen vanaf 18 jaar dienen minimaal een half uur matig intensieve activiteit te verrichten op ten minste vijf dagen van de week. Voor personen van 18 tot 55 jaar geldt dat de MET-waarde 4 moet zijn, bijvoorbeeld: stevig wandelen of fietsen.

Voor 55 plussers is het voldoende als de MET-waarde 3 bedraagt, bijvoorbeeld: normaal wandelen of fietsen.

Het cijfer is samengesteld aan de hand van de standaardtabel van (leeftijdsspecifieke) intensiteitswaarden per activiteit en de bijbehorende opgaven van de tijdsduren en aantal weekdays.

Aandeel personen met contact met de huisarts in 1 jaar

Betreft het percentage personen in de bevolking dat minstens 1 keer in de periode van 12 maanden vóór de enquêtedatum contact met de huisarts heeft gehad. Onder contact met de huisarts vallen alle bezoeken aan een huisarts, visites van een huisarts en telefonische consulten.

Aantal contacten met de huisarts per persoon met contact

Dit cijfer betreft het gemiddeld aantal huisartscontacten van personen die in de periode van 12 maanden vóór de enquêtedatum minimaal 1 keer contact met de huisarts hebben gehad. Onder contact met de huisarts vallen alle bezoeken aan een huisarts, visites van een huisarts en telefonische consulten.

Aandeel personen met contact met de tandarts in 1 jaar

Betreft het percentage personen in de bevolking dat minstens 1 keer in de periode van 12 maanden vóór de enquêtedatum contact met de tandarts heeft gehad. De totale bevolking waarvan dit percentage is berekend betreft alle personen, inclusief personen met een volledig kunstgebit.

Aandeel personen met contact met de fysiotherapeut in 1 jaar

Betreft het percentage personen in de bevolking dat minstens 1 keer in de periode van 12 maanden vóór de enquêtedatum contact met een fysiotherapeut heeft gehad. Het betreft fysiotherapie buiten ziekenhuisopname.

Aandeel personen met contact met een specialist in 1 jaar

Betreft het percentage personen in de bevolking dat minstens 1 keer in de periode van 12 maanden vóór de enquêtedatum contact met een specialist heeft gehad. Het betreft zowel contacten in het ziekenhuis als consulten elders. Bij de contacten met een specialist vallen die tijdens ziekenhuisopnamen buiten de waarneming. Poliklinische behandelingen, eerste hulp en het maken van foto's worden wel meegerekend.

Aandeel bezoek aan consultatiebureau in 1 jaar

Het percentage kinderen van 0 tot 5 jaar dat bij een consultatiebureau is geweest in de 12 maanden voorafgaand aan het vraaggesprek. Vanwege de terugvraagperiode van 1 jaar kan voor nuljarigen niet over een volledig jaar worden gerapporteerd.

Aandeel personen met voorgeschreven medicijnen

Percentage personen dat in de 14 dagen voorafgaand aan het vraaggesprek één (of meerdere) voorgeschreven geneesmiddel(len) heeft gebruikt. Dit kunnen ook medicijnen zijn die al eerder waren voorgeschreven. De anticonceptiepil en geneesmiddelen tijdens ziekenhuisopnamen zijn hier buiten beschouwing gelaten.

Aandeel personen met niet-voorgeschreven medicijnen

Percentage personen dat in de 14 dagen voorafgaand aan het vraaggesprek (een) niet-voorgeschreven geneesmiddel(len) heeft gebruikt. Het betreft hier dus zelfmedicatie. De cijfers zijn mogelijk beïnvloed door interpretatieproblemen (bijv. aspirine wordt door de ene respondent wel en door de ander niet als medicijn gezien).

Ziekenhuisopnamen

In 1995 werden er 2,2 miljoen ziekenhuisopnamen in de Landelijke Medische Registratie (LMR) geregistreerd; in 2005 waren dit er 3,1 miljoen. Per jaar zijn tussen de 1,9 miljoen (1995) en 2,7 miljoen (2005) ziekenhuisopnamen uniek gekoppeld aan personen in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). De kwaliteit van de LMR-GBA koppeling is beschreven in het rapport: [Koppeling van LMR- en GBA-gegevens. Methode, resultaten en kwaliteitsonderzoek](#) (A. de Bruin, E.I. de Bruin, A. Gast, J.W.P.F. Kardaun, M. van Sijl en G.C.G. Verweij, CBS Voorburg/Heerlen, 2003).

Bij dagopnames gaat het om een aantal uren durende verpleging in een ziekenhuis in verband met het op dezelfde dag plaatsvinden van een onderzoek of behandeling. Poliklinische bevallingen, psychiatrische deeltijd-behandelingen en revalidatiedag-behandelingen worden hierbij niet meegerekend.

Klinische opnames betreffen de overige ziekenhuisopnamen en duren meestal langer dan één dag. Enkel de opnames in algemene, academische en categorale ziekenhuizen (instellingen waar slechts één bepaalde ziektegroep behandeld wordt) zijn meegeteld, maar niet de opnames in revalidatie-, epilepsie- en astmacentra.

Ophoging

De uniek aan de GBA gekoppelde ziekenhuisopnamen zijn opgehoogd tot landelijk representatieve cijfers. Deze ophoogmethode is toegepast omdat de koppeling van de LMR met de GBA niet volledig en enigszins selectief is. Dit komt doordat de combinatie van koppelvariabelen waarmee de LMR met de GBA gekoppeld kan worden maar beperkt identificerend is. In de ophoging wordt rekening gehouden met de kans dat een opname uniek gekoppeld kan worden. Verder zijn van een klein deel van de ziekenhuisopnamen geen microgegevens in de LMR geregistreerd. Dit percentage niet in de LMR geregistreerde opnamen verschilt per jaar en daalt

van 1,5 procent in 1995 tot 0,5 procent in 2002 en stijgt hierna weer tot 3,3 procent in 2005. Van deze opnamen is wel het specialisme en de woonregio bekend, welke gebruikt worden in de ophoging.

Deze ophoogmethode is nader beschreven in de CBS-nota: [Ophogen op opname-niveau van gegevens van de Landelijke Medische Registratie gekoppeld met de GBA](#) (J. de Ree en M. van Sijl, mei 2005).

Standaardfouten

Door toevalsfluctuaties hebben de uitkomsten enige spreiding. De standaardfout, gerapporteerd in de StatLine database op de website van het CBS, is hier een maat voor. De 95% betrouwbaarheidsmarge rond de cijfers is te berekenen door de standaardfout te vermenigvuldigen met 1,96. Het kan voorkomen dat een of enkele personen in een groep verantwoordelijk zijn voor een groot aantal ziekenhuisopnamen of een lange verpleegduur. Hierdoor kunnen de cijfers en/of de standaardfouten tussen jaren incidenteel sterk fluctueren, met name als de betreffende bevolkingsgroep klein van omvang is.

Standaardisatie

Omdat de leeftijdsverdeling van de verschillende herkomstgroeperingen niet hetzelfde is, zijn in dit hoofdstuk voor ziekenhuisopnamen per geslacht voor leeftijd gestandaardiseerde totalen gegeven. Hierdoor kunnen herkomstgroepen beter onderling worden vergeleken. Er is gestandaardiseerd met de leeftijdsverdeling van de gemiddelde mannelijke, respectievelijk vrouwelijke bevolking van 2000 als standaard. Vanwege het geringe aantal allochtonen van 60 jaar en ouder zijn hier alleen gestandaardiseerde totalen gegeven voor personen tot de leeftijd van 60 jaar. De leeftijdsgroep 0 tot 60 jaar omvat ongeveer 60% van alle ziekenhuisopnamen. De ongestandaardiseerde totaalcijfers zijn te vinden in de StatLine database op de website van het CBS.

Onverzekerden

Sinds 1 januari 2006 is in principe elke Nederlandse ingezetene verplicht zich te verzekeren in het kader van de Zorgverzekeringswet. Het aantal onverzekerden is tot stand gekomen door een confrontatie op persoonsniveau van de registratie van alle verzekerden met de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Iemand die op peildatum in de GBA staat ingeschreven en verzekeringsplichtig is volgens de Zorgverzekeringswet, maar geen zorgverzekering heeft afgesloten, zoals in die wet bedoeld, wordt geteld als onverzekerde. Het cijfer dat gepresenteerd wordt, betreft het aantal personen dat onverzekerd is op de peildatum en een half jaar na de peildatum nog steeds onverzekerd is. De personen die zich binnen een half jaar na de peildatum alsnog verzekerd hebben, geëmigreerd zijn of anderszins uitgeschreven zijn uit de GBA worden niet tot deze groep onverzekerden gerekend. Er is hierbij geen rekening gehouden met sterfte en een andere verzekeringsplicht.

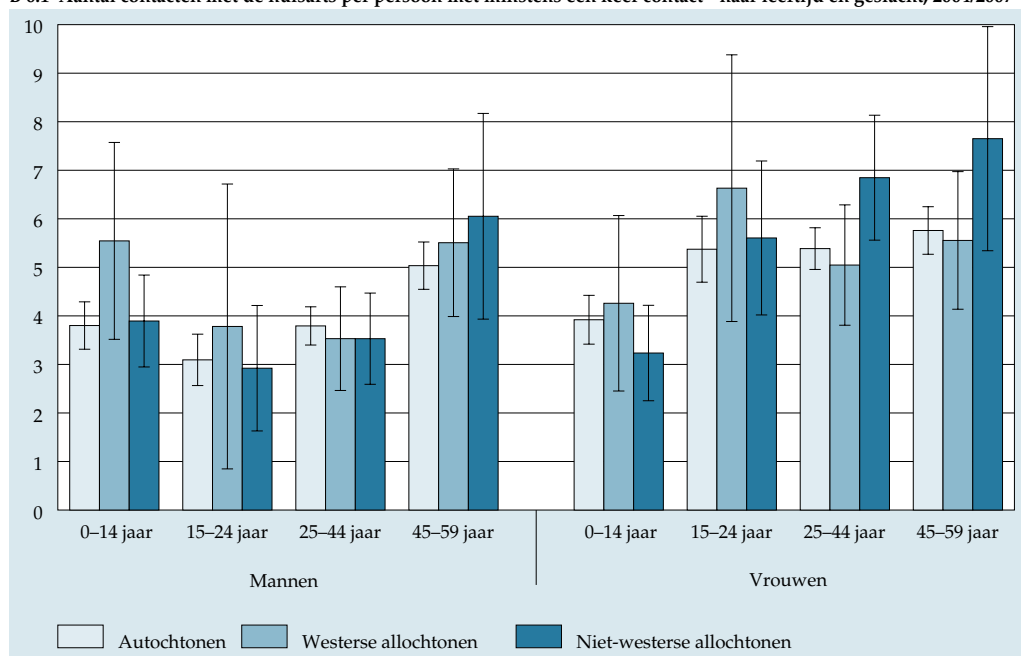
Bepaalde groepen hoeven geen basisverzekering af te sluiten omdat hun verzekering op andere wijze is geregeld. Het gaat daarbij om militairen in actieve dienst, gemoedsbezwaarden (personen die op grond van hun geloof of levensovertuiging onoverkomelijke bezwaren hebben tegen het afsluiten van verzekeringen), asielzoekers, personen die in het buitenland werken en daar verzekerd zijn, personen die vanuit het buitenland in Nederland gedetacheerd zijn en buitenlandse studenten die uitsluitend om studieredenen in Nederland wonen. Deze personen zijn dus ook niet meegeteld bij de onverzekerden.

Ook onverzekerden onder illegalen, grensarbeiders die in het buitenland wonen en in Nederland werken en Nederlanders die in het buitenland wonen blijven buiten beschouwing omdat zij niet in de GBA staan ingeschreven.

Voor meer informatie zie de webpublicatie: [Het aantal onverzekerden tegen ziektekosten 2006; nieuwe methode, CBS, 2 mei 2007](#).

B6.2 Figuren en tabellen

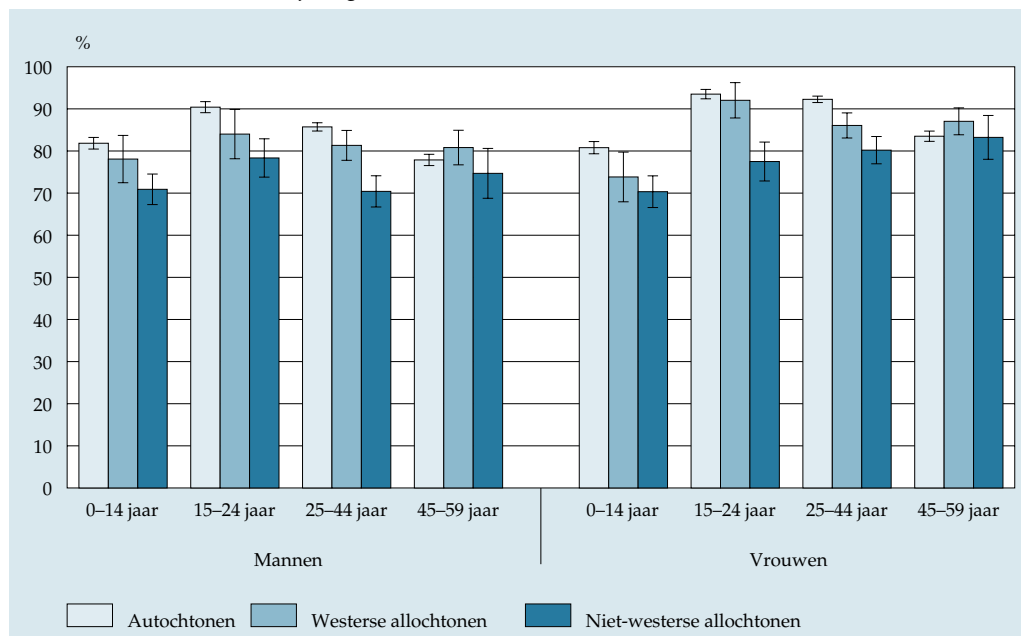
B 6.1 Aantal contacten met de huisarts per persoon met minstens één keer contact¹⁾ naar leeftijd en geslacht, 2004/2007

Bron: POLS.

¹⁾ In het jaar voorafgaand aan het vraaggesprek.

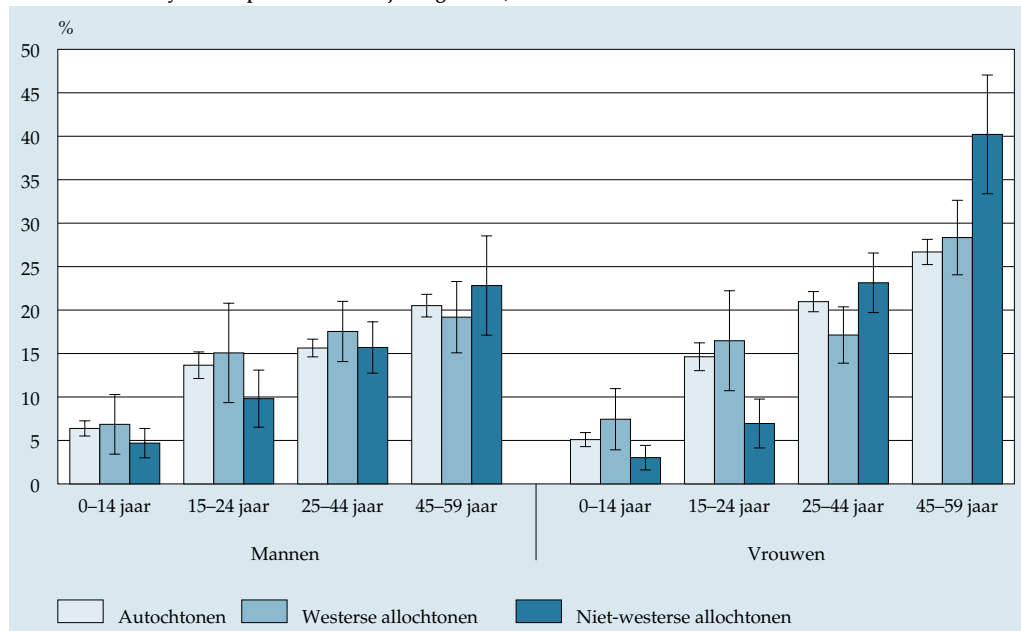
B 6.2 Tandartsbezoek¹⁾ naar leeftijd en geslacht, 2004/2007

Bron: POLS.

¹⁾ Minstens één keer contact met de tandarts in het jaar voorafgaand aan het vraaggesprek.

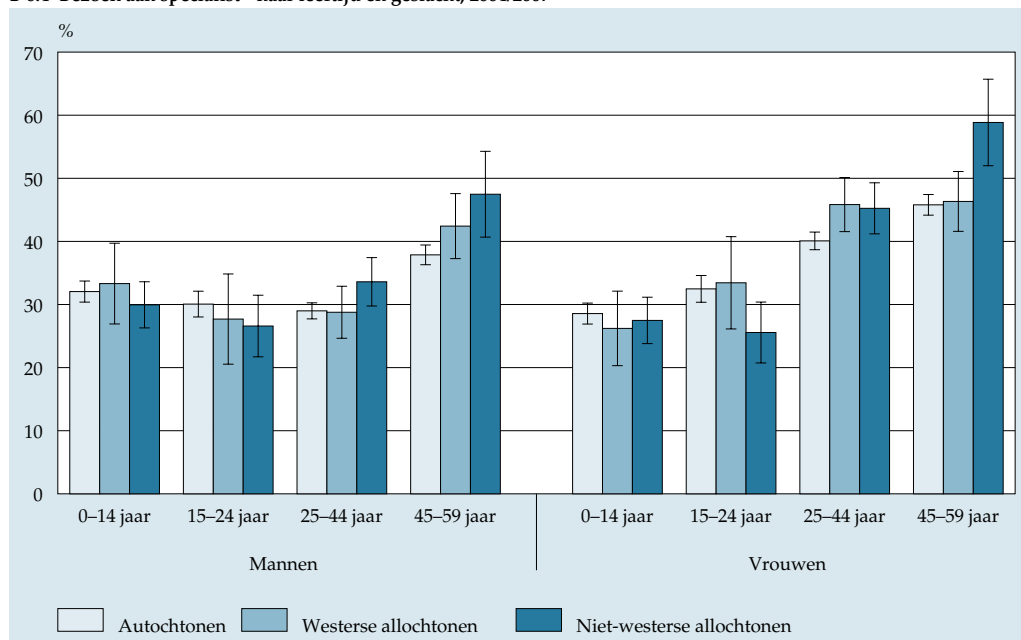
B 6.3 Bezoek aan fysiotherapeut¹⁾ naar leeftijd en geslacht, 2004/2007

Bron: POLS.

¹⁾ Minstens één keer contact met de fysiotherapeut in het jaar voorafgaand aan het vraaggesprek.

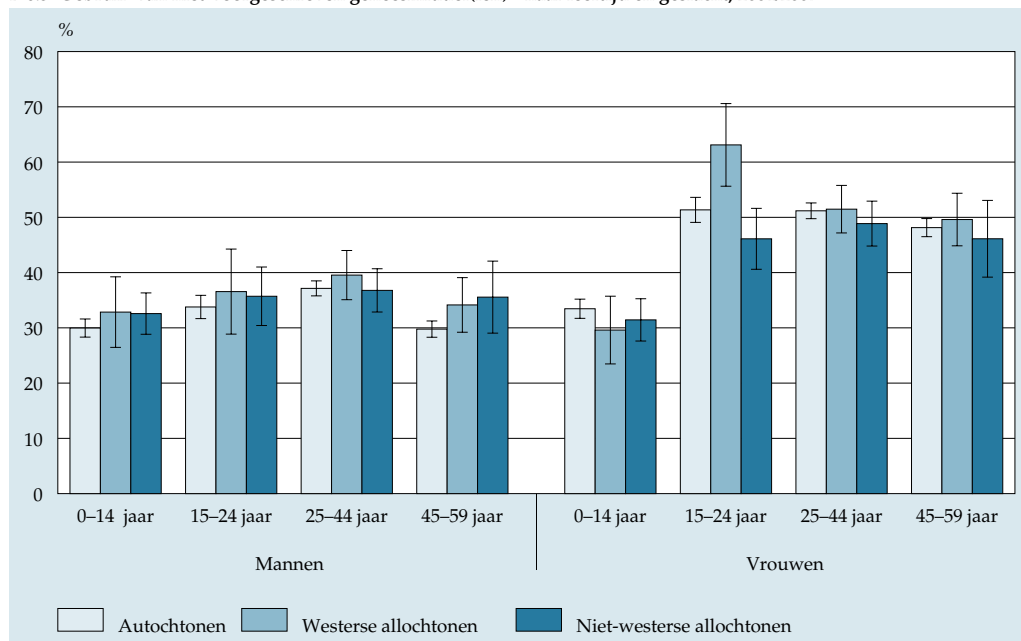
B 6.4 Bezoek aan specialist¹⁾ naar leeftijd en geslacht, 2004/2007

Bron: POLS.

¹⁾ Minstens één keer contact met de specialist in het jaar voorafgaand aan het vraaggesprek.

B 6.5 Gebruik van niet-voorgeschreven geneesmiddel(len)¹⁾ naar leeftijd en geslacht, 2004/2007

Bron: POLS.

¹⁾ De 14 dagen voorafgaand aan het vraaggesprek een (of meerdere) niet-voorgeschreven medicijnen gebruikt.

Tabel B 6.1
Dagopnamen, gestandaardiseerd naar leeftijd, 0 tot 60 jaar

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	<i>per 1 000 inwoners</i>										
<i>Mannen</i>											
Autochtonen	36,8	38,2	38,6	39,8	40,1	40,9	43,4	47,0	50,4	53,9	56,6
Westerse allochtonen	32,2	35,0	35,1	35,6	36,1	36,0	38,0	42,1	45,2	48,1	50,1
Niet-westerse allochtonen w.v.	34,4	37,4	39,3	41,5	41,2	42,2	47,4	51,8	55,8	60,2	58,5
Turken	40,2	44,3	47,0	48,7	49,6	50,4	58,7	62,5	69,6	72,9	69,5
Marokkanen	33,8	37,0	40,4	42,2	42,1	42,9	46,5	44,7	50,4	56,6	55,5
Surinamers	33,8	36,6	38,0	40,6	38,6	39,6	47,5	53,4	58,0	62,7	64,5
Antillianen/Arubanen	38,1	34,9	33,3	38,6	36,1	36,2	39,3	49,6	45,8	53,2	53,7
overig niet-westers	29,1	33,5	34,6	36,0	36,6	38,1	40,5	45,9	49,8	52,0	50,6
<i>Vrouwen</i>											
Autochtonen	44,2	45,9	47,0	48,7	49,5	50,3	54,4	60,1	66,0	72,8	75,8
Westerse allochtonen	39,1	40,9	42,0	43,7	44,4	44,2	47,4	52,8	56,8	63,0	67,4
Niet-westerse allochtonen w.v.	37,2	40,5	42,9	44,9	47,7	46,5	53,3	60,2	67,8	74,1	80,7
Turken	42,0	43,9	48,0	49,4	52,9	52,3	58,5	65,6	77,0	86,8	95,2
Marokkanen	28,5	32,2	35,3	36,1	42,7	40,2	53,9	56,8	62,2	66,7	76,2
Surinamers	40,9	44,0	46,3	49,2	51,6	49,6	56,0	70,2	74,8	83,6	88,7
Antillianen/Arubanen	43,5	53,4	47,8	48,6	48,1	47,9	55,8	58,7	67,1	76,4	82,8
overig niet-westers	32,9	35,1	38,3	41,4	42,4	42,1	45,2	50,2	58,2	61,0	67,4

Bron: Gezondheidsstatistieken.

Tabel B 6.2
Klinische opnamen, gestandaardiseerd naar leeftijd, 0 tot 60 jaar

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	<i>per 1 000 inwoners</i>										
<i>Mannen</i>											
Autochtonen	65,6	64,9	63,7	61,2	59,4	57,1	56,4	57,4	58,6	61,8	62,3
Westerse allochtonen	63,2	61,9	59,7	58,1	56,5	54,5	52,9	54,0	56,0	58,4	59,0
Niet-westerse allochtonen w.v.	73,1	73,2	72,1	68,2	67,9	65,2	63,6	64,5	67,2	69,0	71,4
Turken	85,3	87,2	84,6	80,4	78,3	75,8	75,3	76,6	79,3	81,4	84,7
Marokkanen	66,1	66,8	63,1	59,3	61,4	63,4	57,1	54,7	63,3	63,9	67,3
Surinamers	75,3	75,0	75,0	70,3	70,5	66,1	65,6	65,5	68,5	71,5	73,9
Antillianen/Arubanen	73,7	72,4	72,8	66,4	69,4	64,9	65,5	69,9	64,6	69,5	71,9
overig niet-westers	66,4	64,6	65,7	63,4	62,1	58,0	57,2	60,1	61,4	61,7	63,8
<i>Vrouwen</i>											
Autochtonen	83,1	83,2	82,7	81,7	80,3	78,5	78,3	80,8	83,2	86,9	88,6
Westerse allochtonen	79,5	78,4	78,6	76,6	75,4	73,8	71,6	75,1	76,0	78,5	80,5
Niet-westerse allochtonen w.v.	102,4	101,6	99,4	98,2	94,6	92,2	90,8	92,6	93,5	96,7	100,8
Turken	109,6	108,9	105,6	103,6	99,7	95,7	93,9	95,3	97,6	102,4	108,5
Marokkanen	104,0	103,3	97,7	99,8	89,4	96,4	92,3	98,9	99,9	102,4	108,2
Surinamers	102,2	101,9	100,7	97,5	96,0	91,6	91,3	91,1	91,5	94,5	99,5
Antillianen/Arubanen	101,8	98,4	99,3	98,6	100,2	91,5	95,8	97,8	94,7	100,9	104,2
overig niet-westers	92,7	93,5	92,3	91,3	88,7	86,8	84,7	85,5	86,9	89,3	90,7

Bron: Gezondheidsstatistieken.

B8. Veiligheid en criminaliteit

B8.1 Technische toelichting

Correctiemethode slachtofferschap

Tussen de diverse achtergrondkenmerken kunnen onderlinge samenhangen bestaan. Zo is bijvoorbeeld bekend dat niet-westerse allochtonen vaker in de grote steden wonen en dat men in steden een grotere kans loopt slachtoffer te worden. Hierdoor is het niet duidelijk of de ene herkomstgroepering vaker dan de andere slachtoffer wordt door het verschil in herkomst of juist doordat die herkomstgroepering vaker in de stad woont. Door in de analyse te corrigeren voor deze onderlinge samenhang tussen herkomst en stedelijkheid kunnen de verschillen tussen herkomstgroeperingen voor wat betreft het percentage slachtofferschap zuiverder weergegeven worden. Vanwege de verschillende leeftijdsopbouw tussen autochtonen en allochtonen wordt ook gecorrigeerd voor verschillen in leeftijd.

Met behulp van de zogenaamde multi-pele classificatie analyse (MCA), is voor onderlinge samenhang gecorrigeerd en zijn de 'gecorrigeerde percentages' berekend.

In de grafieken over slachtofferschap worden de uitkomsten naar de verschillende achtergrondkenmerken gegeven, zowel voor als na correctie voor de kenmerken leeftijd en stedelijkheid. Wanneer de uitkomsten bij de categorieën van een achtergrondkenmerk (bijv. herkomst of geslacht) vóór en na correctie nauwelijks van elkaar afwijken, speelt dit kenmerk een eigen, zelfstandige, rol in de relatie met de doelvariabele.

Meer informatie over de aard en achtergrond van deze MCA-analyses kan men vinden in Annex 1 van de [Veiligheidsmonitor 2007](#).

Toelichting bij de analyse HALT en voortijdig schoolverlaten

Definitie voortijdig schoolverlaters

Leerlingen die het (bekostigd) onderwijs verlaten zonder dat zij een startkwalificatie hebben behaald. Een leerling heeft een startkwalificatie met ten minste een afgeronde havo- of vwo-opleiding, of een basisberoepsopleiding (mbo niveau 2). De gegevens over voortijdig schoolverlaters zijn in dit artikel gebaseerd op de directe door- en uitstroom tussen de twee opeenvolgende schooljaren 2004/'05 en 2005/'06 binnen het door de overheid bekostigde voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. De cijfers betreffen de jaarlijkse aanwas van nieuwe voortijdig schoolverlaters. Leerlingen uit het basisjaar die het volgende schooljaar geen onderwijs meer volgen én niet in het bezit zijn van een startkwalificatie worden als voortijdig schoolverlaters gekwalificeerd. Alle andere leerlingen die tot

de doelpopulatie behoren, zijn niet-voortijdig schoolverlaters. Niet-voortijdig schoolverlaters omvatten dus zowel leerlingen die nog altijd onderwijs volgen, als leerlingen die geen onderwijs meer volgen maar in het bezit zijn van een startkwalificatie.

Leerlingen die in een eerder schooljaar zonder startkwalificatie uitstroonden, worden niet meegeteld als voortijdig schoolverlater. Daarnaast kan het voorkomen dat een jongere het onderwijs slechts tijdelijk verlaat of de opleiding vervolgt in het particuliere onderwijs. In deze gevallen worden zij hier wel als voortijdig schoolverlater aangemerkt.

Analyseperiode

In de analyses in dit hoofdstuk wordt gerefereerd aan voortijdig schoolverlaters van 12 tot 18 jaar vanuit schooljaar 2004/'05. Van de leerlingen die op 1 oktober 2004 stonden ingeschreven in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs is gekeken of zij op 1 oktober 2005 nog altijd (bekostigd) onderwijs volgen of het onderwijs al dan niet met een startkwalificatie hebben verlaten.

Het bestand met Halt jongeren (12 tot 18 jaar) heeft betrekking op het kalenderjaar 2005 waarin de jongere een Halt-afdoening heeft gekregen.

Met behulp van een selectie uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) 2005 van 12 tot 18-jarigen, zijn beide bestanden aan elkaar gekoppeld. De cijfers betreffen aldus alleen jongeren die tot de GBA-bevolking behoren (die dus zijn ingeschreven in de Gemeentelijke Basisadministratie). Tevens is vanuit het SSB informatie over de herkomstgroepering en generatie van de jongeren toegevoegd.

Voor de jongeren die eind september 2005 tot de 12 tot 18-jarigen behoorden en in 2004/'05 als voortijdig schoolverlater het (bekostigd) onderwijs verlieten, is het aandeel HALT-afdoeningen berekend. Hetzelfde is gedaan voor de overige geregistreerde leerlingen in deze leeftijdscategorie (niet- voortijdig schoolverlaters).

De hier gepresenteerde analyse geeft informatie over de samenhang tussen de kans op een Halt-verwijzing (een indicator voor gepleegde criminaliteit) en de kans voortijdig, dus zonder startkwalificatie, uit het (bekostigd) onderwijs te stromen. Ook wordt inzicht gegeven in hierbij optredende verschillen tussen herkomstgroeperingen. Benadrukt wordt dat de analyse geen informatie geeft over eventuele oorzakelijkheid van het verband. Ten eerste niet omdat we, in het geval dat beide fenomenen optreden (voortijdig schoolverlaten en Halt-afdoening opgelegd krijgen), niet weten welk van de twee het eerst plaatsvond. Ten tweede niet omdat beide fenomenen in veel gevallen mogelijk door een derde factor worden veroorzaakt.

Het Herkenningsdienstsysteem (HKS)

Het HKS is een landelijk dekkend systeem dat door de verschillende politiekorpsen en de Koninklijke Marechaussee wordt gebruikt om allerlei gegevens te registreren. In de onderhavige studie maken we gebruik van gegevens uit het HKS die betrekking hebben op door de politie opgespoorde verdachten, de tegen hen opgemaakte processen-verbaal en de delicten die daarop vermeld staan. Verdachten die door de rechter worden vrijgesproken of bij wie de aanklacht wegens onrechtmatig verkregen bewijs geseponeerd wordt, worden in principe uit het HKS-bestand verwijderd. We veronderstellen in dit hoofdstuk dan ook dat het HKS van 2005 inmiddels (anno 2008) een bestand van geregistreerde daders is. Hier moeten we echter enkele slagen om de arm houden. Zo blijven personen die niet verder door het openbaar ministerie vervolgd worden vanwege het ontbreken van wettig bewijs toch in het HKS-bestand zitten. Het gaat hier om 2 à 3 procent van het totale aantal delicten in het HKS-bestand. Bovendien weten we niet zeker of het hierboven beschreven verwijderen van gevallen van vrijspraak en sepots wegens onrechtmatig verkregen bewijs wel altijd even nauwkeurig gebeurt. Een derde overweging die we in het achterhoofd moeten houden is dat personen die een schikking accepteren wel in het HKS-bestand opgenomen blijven, maar juridisch niet schuldig bevonden zijn. Waarschijnlijk zijn ze dat de facto in verreweg de meeste gevallen wel, hoewel het bijvoorbeeld niet ondenkbaar is dat individuen die ten onrechte verdacht worden van een zedendelict een schikking verkiezen boven een pijnlijke rechtsgang.

Het door ons gebruikte HKS-bestand met delicten waarvan de dader bekend is, levert uiteraard geen complete beschrijving van de criminaliteit in Nederland. We hebben te maken met een omvangrijk *dark number* van delicten die überhaupt niet bij de politie gemeld zijn en van gemelde delicten waarbij de politie niet in staat bleek te zijn het delict toe te schrijven aan een dader. Bovendien worden processen-verbaal die worden opgemaakt door bijzondere opsporingsdiensten zoals de Algemene Inspectiedienst (AID), de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD) en de ECD (Economische Controledienst) niet in het HKS opgenomen. Niet bekend is of het *dark number* verschilt voor uiteenlopende herkomstgroepen, maar vooralsnog zijn er geen indicaties dat dit het geval zou zijn.

Door de HKS-gegevens over geregistreerde daders te koppelen aan andere gegevens in het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het CBS hebben we de beschikking over allerlei achtergrondkenmerken van de geregistreerde daders die niet in het HKS zijn opgenomen. Hierbij moet men denken aan allerlei demografische kenmerken (waaronder uiteraard de voor dit onderzoek zeer relevante achtergrondvariabele herkomstgroepering), maar ook aan sociaaleconomische kenmerken zoals inkomsten, het al dan niet hebben van betaald werk of een uitkering, burgerlijke staat of de mate van stedelijkheid van de woonbuurt.

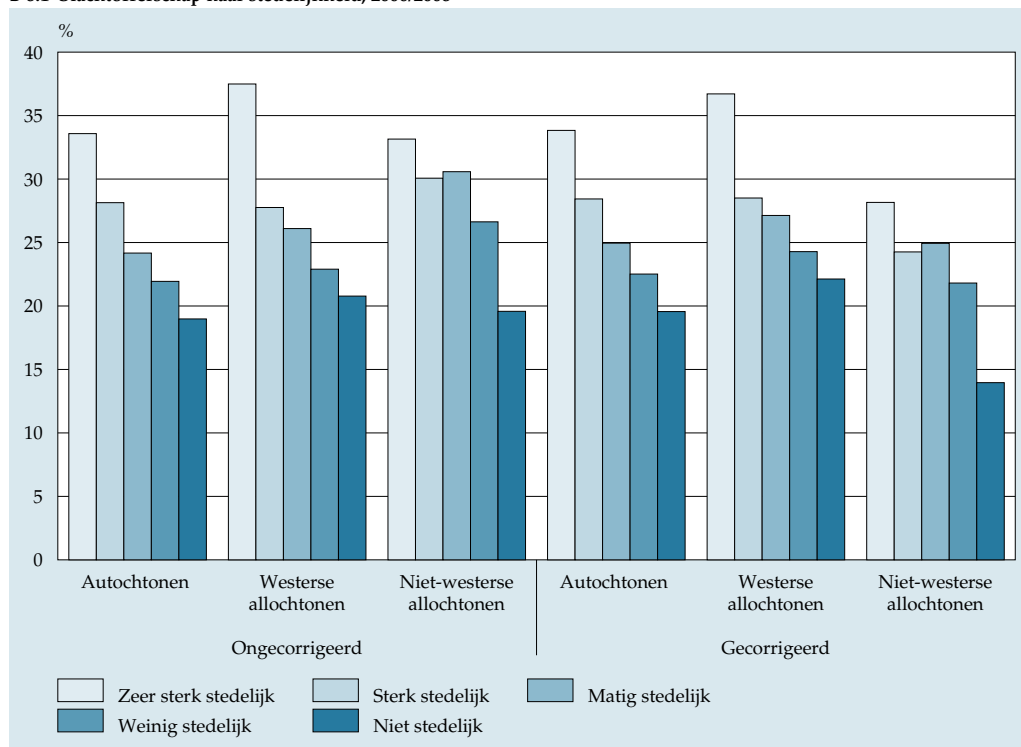
Cumulatieve logistische regressieanalyses ter verklaring van het aantal geregistreerde delicten

De multivariate analysetechniek die we gebruiken om de determinanten in kaart te brengen van de hoeveelheid delicten die op het conto van personen geregistreerd staan, is cumulatieve logistische regressieanalyse. We gebruiken deze regressieanalyse ondanks dat het overgrote deel (97,4 procent) van de bevolking van 12 tot en met 60 jaar bij geen enkel delict als dader geregistreerd is en dus een zero-inflated poisson regressiemodel wellicht meer voor de hand had gelegen. De reden dat we toch kiezen voor cumulatieve logistische modellen is dat de interpretatie van de parameterschattingen van deze modellen redelijk eenvoudig is. Dit in tegenstelling tot *zero-inflated poisson* modellen waarbij men te maken heeft met dubbele regressiecoëfficiënten (één voor het logistisch deel en één voor het poisson deel van het effect van de onafhankelijke variabelen). De prijs die we moeten betalen voor het gebruik van cumulatieve logistische modellen is dat we het aantal geregistreerde delicten hebben verdeeld in vier categorieën (geen delict, één delict, twee delicten en meer dan twee delicten), waardoor informatie over verschillen met betrekking tot veelplegers verloren gaat.

In de regressietabellen worden de parameterschattingen voor de effecten van de onafhankelijke variabelen weergegeven in termen van odds ratio's. Deze odds ratio's geven voor de categorische variabelen de kansverhoudingen weer van het in een hogere categorie (dus met meer geregistreerde delicten) ingedeeld zijn ten opzichte van een referentiecategorie. Deze referentiecategorie heeft in de regressietabellen altijd de waarde '1'. Doordat het in sommige gevallen niet helemaal duidelijk is wat nu oorzaak en gevolg is (zo zouden mensen met een laag inkomen meer geneigd kunnen zijn om delicten te plegen, maar is het ook denkbaar dat iemand door crimineel gedrag te vertonen minder inkomen heeft, doordat hij/zij door dit gedrag zijn/haar baan kwijt is geraakt) en we de belangrijke achtergrondvariabele opleidingsniveau niet voor minderjarigen en niet gedetailleerd voor volwassenen konden opnemen in de regressiemodellen, worden de effecten van de overige achtergrondkenmerken naar alle waarschijnlijkheid niet geheel juist geschat. Om deze reden geven de berekeningen slechts een indicatie voor het afzonderlijke belang van de achtergrondkenmerken.

B8.2 Figuren en tabellen

B 8.1 Slachtofferschap naar stedelijkheid, 2006/2008

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk.

Tabel B 8.1
Onveiligheidsgevoelens naar geslacht en leeftijd, 2006/2008

	Totale bevolking		Autochtonen		Westerse allochtonen		Niet-westerse allochtonen	
	%	<i>marge</i>	%	<i>marge</i>	%	<i>marge</i>	%	<i>marge</i>
<i>Weleens onveilig</i>								
Man	15,6	0,4	14,7	0,4	17,4	1,6	20,7	1,9
Vrouw	28,2	0,5	26,8	0,5	31,9	1,8	36,9	2,3
15-17 jaar	22,9	1,5	22,6	1,6	31,6	6,4	20,9	4,0
18-24 jaar	28,1	1,2	27,1	1,3	29,2	4,8	32,6	3,9
25-34 jaar	25,1	1,0	23,9	1,0	26,3	3,4	30,5	3,2
35-44 jaar	22,3	0,8	21,3	0,8	25,4	2,7	26,8	3,0
45-54 jaar	21,8	0,8	20,7	0,8	24,7	2,7	29,6	3,8
55-64 jaar	20,2	0,8	19,5	0,8	23,6	2,7	27,2	5,8
65-74 jaar	18,0	0,9	17,1	1,0	24,0	3,5	23,5	8,5
75 jaar of ouder	14,6	1,1	14,2	1,1	19,1	4,7	17,9	16,0
Totaal	22,0	0,3	20,9	0,3	25,1	1,2	28,5	1,5
<i>Vaak onveilig</i>								
Man	1,9	0,2	1,5	0,2	2,2	0,6	4,5	1,0
Vrouw	4,5	0,2	3,9	0,2	6,0	1,0	8,1	1,3
15-17 jaar	2,1	0,5	2,1	0,6	4,2	3,1	1,3	1,2
18-24 jaar	3,4	0,5	2,6	0,5	5,6	2,4	6,2	2,0
25-34 jaar	3,1	0,4	2,2	0,4	3,0	1,4	8,2	1,9
35-44 jaar	2,8	0,3	2,2	0,3	4,0	1,3	5,6	1,5
45-54 jaar	2,9	0,3	2,5	0,3	2,6	0,4	7,7	2,3
55-64 jaar	3,6	0,4	3,4	0,4	5,1	1,5	4,1	2,7
65-74 jaar	4,1	0,5	3,9	0,5	5,5	2,0	6,2	4,9
75 jaar of ouder	3,5	0,6	3,2	0,6	7,1	3,4	.	.
Totaal	3,2	0,2	2,7	0,1	4,3	0,6	6,2	0,8

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk.

NB. De weergegeven marges betreffen het 95%-betrouwbaarheidsinterval.

Tabel B 8.2
Onveiligheidsgevoelens naar stedelijkheid, 2006/2008

	Totale bevolking		Autochtonen		Westerse allochtonen		Niet-westerse allochtonen	
	%	<i>marge</i>	%	<i>marge</i>	%	<i>marge</i>	%	<i>marge</i>
<i>Weleens onveilig</i>								
Zeer sterk stedelijk	29,2	1,1	28,1	1,2	30,1	3,1	31,7	2,5
Sterk stedelijk	25,3	0,7	24,7	0,7	28,5	2,2	26,4	2,3
Matig stedelijk	21,1	0,7	20,6	0,7	23,3	2,4	23,8	3,4
Weinig stedelijk	16,8	0,6	16,6	0,6	18,1	2,3	23,1	5,1
Niet stedelijk	14,3	0,7	13,8	0,7	17,6	3,2	30,9	8,6
<i>Vaak onveilig</i>								
Zeer sterk stedelijk	5,1	0,5	4,3	0,6	6,1	1,7	6,8	1,3
Sterk stedelijk	3,8	0,3	3,4	0,3	4,8	1,1	5,9	1,3
Matig stedelijk	3,1	0,3	2,9	0,3	3,9	1,1	4,5	1,6
Weinig stedelijk	1,8	0,2	1,7	0,2	2,2	0,9	4,2	2,4
Niet stedelijk	1,6	0,3	1,4	0,2	2,0	1,2	12,6	7,2

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk.

N.B. De weergegeven marges betreffen het 95%-betrouwbaarheidsinterval.

Tabel B 8.3
Onveiligheidsgevoelens (weleens onveilig) naar slachtofferschap, 2006/2008

	Autochtonen		Westerse allochtonen		Niet-westerse allochtonen	
	%	<i>marge</i>	%	<i>marge</i>	%	<i>marge</i>
Geen slachtoffer	17,7	0,4	21,6	1,3	24,7	1,7
Slachtoffer	30,1	0,8	33,9	2,5	36,6	2,9
Slachtoffer van geweldsdelict	40,7	1,9	41,7	6,0	47,5	6,5
Slachtoffer van vermogensdelict	30,6	1,2	33,3	3,7	37,2	3,9
Slachtoffer van vandalisme	29,5	1,1	32,6	3,7	34,5	4,6

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk.

N.B. De weergegeven marges betreffen het 95%-betrouwbaarheidsinterval.

Tabel B 8.4
Slachtofferschap (ongecorrigeerd) naar achtergrondkenmerken, 2006/2008

	Totale bevolking		Autochtonen		Westerse allochtonen		Niet-westerse allochtonen	
	%	<i>marge</i>	%	<i>marge</i>	%	<i>marge</i>	%	<i>marge</i>
Leeftijd								
15-17 jaar	37,6	1,7	38,0	1,8	40,2	6,4	34,9	4,7
18-24 jaar	41,9	1,3	42,1	1,4	45,6	5,1	39,2	4,0
25-34 jaar	34,7	1,0	34,3	1,1	38,5	3,7	34,3	3,2
35-44 jaar	28,7	0,8	28,4	0,9	30,0	2,8	29,7	3,1
45-54 jaar	24,6	0,8	24,3	0,8	28,0	2,8	23,8	3,6
55-64 jaar	19,0	0,8	18,7	0,8	20,7	2,6	21,1	5,2
65-74 jaar	13,2	0,8	12,5	0,9	16,6	3,1	21,5	8,9
75 jaar of ouder	8,2	0,9	7,7	0,9	13,1	4,2	18,5	14,9
Burgerlijke staat								
gehuwd	21,4	0,4	20,6	0,4	23,8	1,6	27,7	2,2
voor de wet gescheiden	27,9	1,4	27,9	1,5	27,7	4,1	28,2	4,8
weduwe/weduwenaar	11,7	1,1	10,9	1,1	16,7	4,6	24,9	13,1
nooit gehuwd geweest	35,4	0,7	35,2	0,7	38,0	2,5	35,1	2,3
Type huishouden								
éénpersoonshuishouden	26,6	0,9	25,0	1,0	30,5	3,2	36,2	4,1
paar zonder kinderen	20,8	0,6	20,3	0,6	22,5	2,0	25,7	3,9
paar met kinderen	28,4	0,5	28,1	0,6	30,1	1,9	29,5	2,0
éénoudergezin	35,6	1,6	35,4	1,8	38,6	5,0	34,8	4,0
Stedelijkheid								
zeer sterk stedelijk	34,0	1,1	33,6	1,3	37,5	3,3	33,2	2,5
sterk stedelijk	28,3	0,7	28,1	0,7	27,8	2,1	30,1	2,4
matig stedelijk	24,7	0,7	24,2	0,8	26,1	2,5	30,6	3,7
weinig stedelijk	22,1	0,7	21,9	0,7	22,9	2,5	26,6	5,3
niet stedelijk	19,1	0,8	19,0	0,8	20,8	3,2	19,6	6,9
Opleiding								
basisonderwijs	20,4	0,8	18,6	0,9	22,1	2,4	25,9	2,5
mavo/vbo	24,6	0,7	23,6	0,7	25,2	2,6	33,1	3,2
havo/vwo/mbo	28,5	0,6	27,9	0,7	30,6	2,4	32,5	3,2
hbo	28,9	0,9	27,9	1,0	33,9	3,5	38,5	5,9
wo	32,1	1,6	30,8	1,7	37,3	5,1	42,2	9,4

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk.

N.B. De weergegeven marges betreffen het 95%-betrouwbaarheidsinterval.

Tabel B 8.5
Halt-jongeren naar stedelijkheid, 2005

	Zeer sterk stedelijk	Sterk stedelijk	Matig stedelijk	Weinig stedelijk	Niet stedelijk
	%				
Totale bevolking	2,2	2,0	1,6	1,4	1,2
Autochtonen	1,9	1,7	1,5	1,3	1,1
Westerse allochtonen	1,9	2,1	1,9	2,2	1,5
Niet-westerse allochtonen					
Marokkanen	3,1	3,7	3,1	3,4	2,8
Turken	2,5	2,7	2,5	2,2	0,9
Surinamers	2,5	2,4	2,5	1,7	1,9
Antillianen/Arubanen	2,9	3,2	2,6	2,1	1,9
overig niet-westers	2,1	2,4	2,2	1,9	1,6

Bron: Halt Nederland en CBS.

Tabel B 8.6
Halt-jongeren naar geslacht en Halt-waardig delict¹⁾, 2005/2007

	Totaal	Algemene veiligheid	Baldadig- heid	Openbare orde	Vermo- gens delicten	Vernie- lingen	Vuur- werk over- trekkingen	Overige
	%							
<i>Mannen</i>								
Totaal	100	3,3	15,3	0,1	26,3	26,0	28,6	0,4
Autochtonen	100	3,9	16,7	0,1	21,1	28,5	29,5	0,3
Westerse allochtonen	100	2,7	15,6	0,1	27,7	27,1	26,4	0,3
Niet-westerse allochtonen								
Turken	100	1,1	11,9	0,4	26,4	18,2	41,4	0,6
Marokkanen	100	1,1	9,4	0,7	52,4	14,3	21,7	0,3
Antillianen/Arubanen	100	1,2	10,8	0,0	43,2	20,9	23,2	0,7
Surinamers	100	1,6	8,4	0,4	48,5	19,1	21,5	0,5
overig niet-westers	100	2,3	11,9	0,2	43,4	19,5	22,1	0,5
<i>Vrouwen</i>								
Totaal	100	0,7	5,3	0,3	80,1	8,4	4,7	0,6
Autochtonen	100	0,9	6,3	0,1	77,3	9,6	5,2	0,6
Westerse allochtonen	100	0,5	4,3	0,1	83,2	7,7	4,1	0,1
Niet-westerse allochtonen								
Turken	100	1,4	4,4	0,7	68,8	11,6	11,2	1,9
Marokkanen	100	0,4	2,1	1,2	89,1	4,1	2,4	0,7
Antillianen	100	0,3	3,7	0,3	86,1	5,6	3,5	0,5
Surinamers	100	0,0	3,3	0,5	89,1	4,7	2,2	0,3
overig niet-westerse allochtonen	100	0,2	2,7	0,2	89,1	5,3	2,1	0,3

Bron: Halt/SSB bewerkt door CBS.

¹⁾ Het Halt-waardig delict is het soort delict waarvoor men een Halt-afdoening gekregen heeft.

Tabel B 8.7

Resultaten van cumulatieve logistische regressieanalyse¹⁾ ter verklaring van het aantal geregistreerde delicten in 2005²⁾

Minderjarigen (12–17 jaar)			Volwassenen (18–37 jaar)		
	model A	model B		model A	model B
<i>Autochtonen</i>	1	1	<i>Autochtonen</i>	1	1
Westerse allochtonen			Westerse allochtonen		
1e generatie	1,75	1,22	1e generatie	1,18	0,67
2e generatie	1,50	1,23	2e generatie	1,32	1,19
Turken			Turken		
1e generatie	2,71	1,61	1e generatie	2,02	1,18
2e generatie	2,69	1,63	2e generatie	2,67	1,69
Marokkanen			Marokkanen		
1e generatie	5,42	3,30	1e generatie	3,54	1,89
2e generatie	6,07	3,73	2e generatie	4,95	3,07
Surinamers			Surinamers		
1e generatie	3,42	1,85	1e generatie	3,96	2,36
2e generatie	3,25	1,77	2e generatie	3,08	2,06
Antillianen/Arubanen			Antillianen/Arubanen		
1e generatie	8,17	3,78	1e generatie	5,64	2,88
2e generatie	4,33	2,65	2e generatie	2,32	1,81
Overige niet-westerse allochtonen			Overige niet-westerse allochtonen		
1e generatie	2,69	1,56	1e generatie	1,87	0,85
2e generatie	2,17	1,38	2e generatie	1,50	1,31
<i>Vrouw</i>	1	1	<i>Vrouw</i>	1	1
Man	4,34	4,46	Man	6,04	6,07
Leeftijd	35,70	37,43	Leeftijd / 10	0,96	0,42
Leeftijd ²	0,90	0,90	Leeftijd ² / 100	0,64	0,96
			Leeftijd ³ / 1 000	1,09	1,03
<i>Thuiswonend</i>		1	<i>Getrouwd of samenwonend</i>		1
Niet thuiswonend		1,55	niet getrouwd of samenwonend		1,72
<i>Geen gebroken gezin</i>		1	<i>Hoger onderwijs gevolgd</i>		1
Gebroken gezin		1,70	Geen hoger onderwijs gevolgd		4,34
<i>Geen van de ouders een uitkering</i>		1	<i>Ontvangt geen uitkering</i>		1
Ten minste 1 ouder een uitkering		1,48	Ontvangt uitkering		2,05
<i>Inkomen³⁾ ouders < € 2 250,-</i>		1	<i>Huishoudinkomen³⁾ < € 1 950,-</i>		1
€ 2 251,- t/m € 3 500,-		0,78	€ 1 951,- t/m € 3 100,-		0,67
€ 3 501,- t/m € 4 550,-		0,66	€ 3 101,- t/m € 4 150,-		0,52
€ 4 551,- t/m € 6 050,-		0,58	€ 4 151,- t/m € 5 500,-		0,48
Meer dan € 6 050,-		0,45	Meer dan € 5 501,-		0,51
<i>Niet stedelijk</i>		1	<i>Niet stedelijk</i>		1
Weinig stedelijk		1,19	Weinig stedelijk		1,08
Matig stedelijk		1,29	Matig stedelijk		1,21
Sterk stedelijk		1,52	Sterk stedelijk		1,34
Zeer sterk stedelijk		1,46	Zeer sterk stedelijk		1,33
Nagelkerke's R ²	0,11	0,14		0,09	0,15
N		1 202 098			4 321 522

Bron: KLPD/HKS en CBS/SSB.

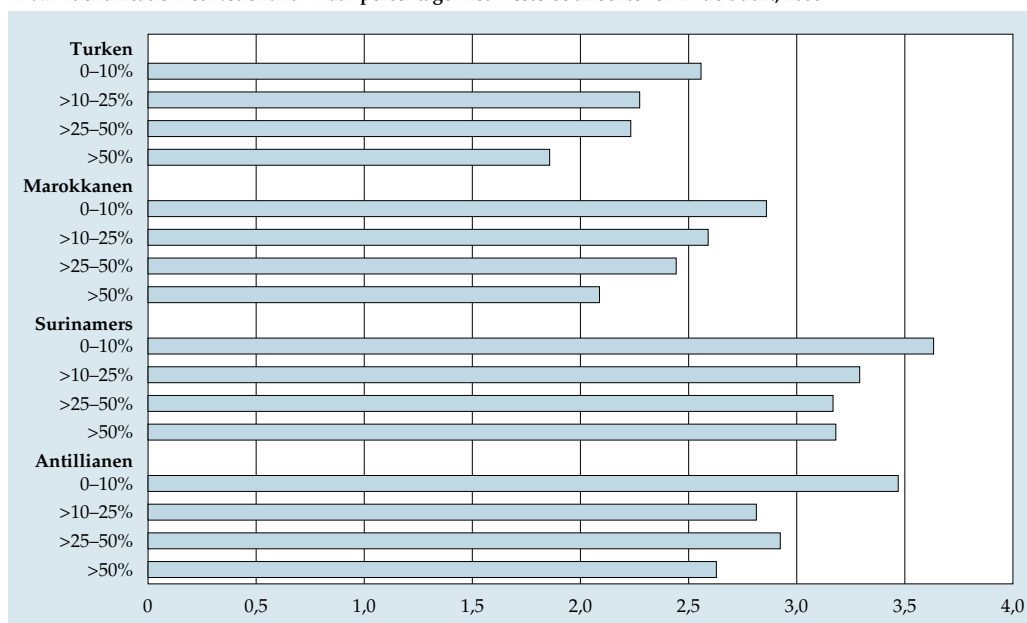
¹⁾ In odds ratio's. Alle weergegeven odds ratio's voor de categorische variabelen zijn significant ($p < 0,001$). De odds ratio's voor de leeftijdsvariabelen bij volwassenen zijn dit (waarschijnlijk door multicollineariteit) op één na niet.

²⁾ De referentiecategorieën zijn cursief gedrukt.

³⁾ Per maand, indeling gebaseerd op quintielen.

B9. Sociaal-culturele oriëntatie en maatschappelijke participatie

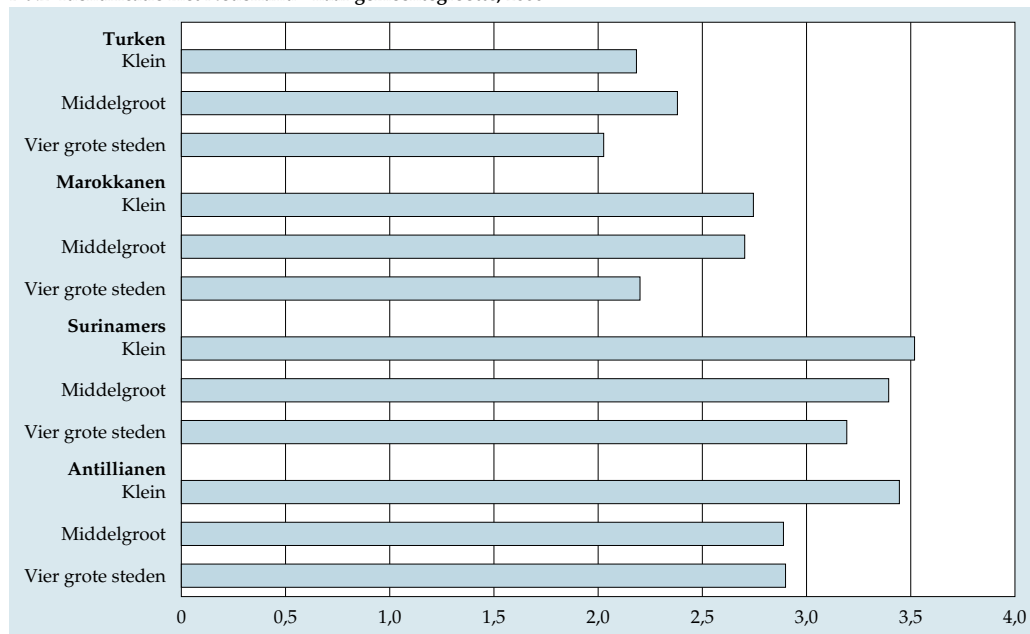
B 9.1 Identificatie met Nederland¹⁾ naar percentage niet-westerse allochtonen in de buurt, 2006

Bron: SCP/CBS, SIM.

¹⁾ De mate van identificatie met Nederland is uitgedrukt in een schaal van 0 (vooral identificatie met het land van herkomst) tot 4 (vooral identificatie met Nederland).

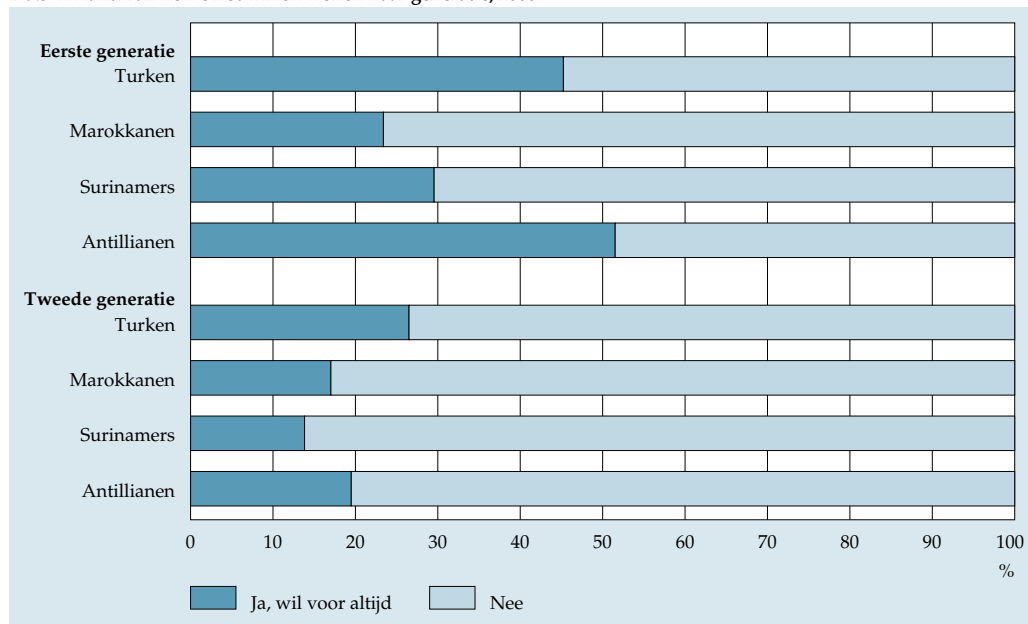
B 9.2 Identificatie met Nederland¹⁾ naar gemeentegrootte, 2006

Bron: SCP/CBS, SIM.

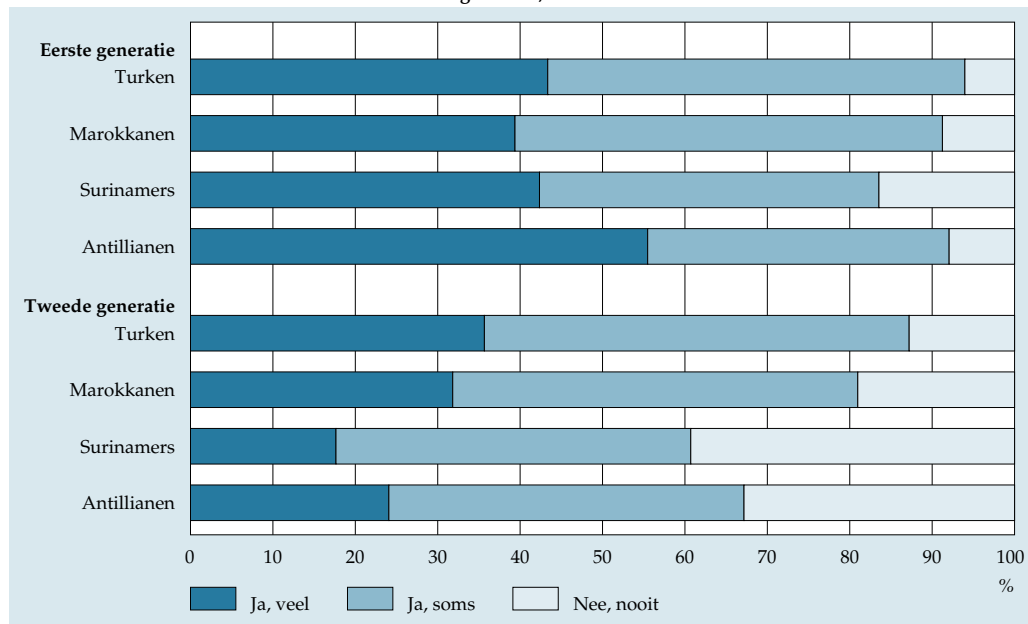
¹⁾ Schaal van 0 (land van herkomst) tot 4 (Nederland).

B 9.3 In land van herkomst willen wonen naar generatie, 2006

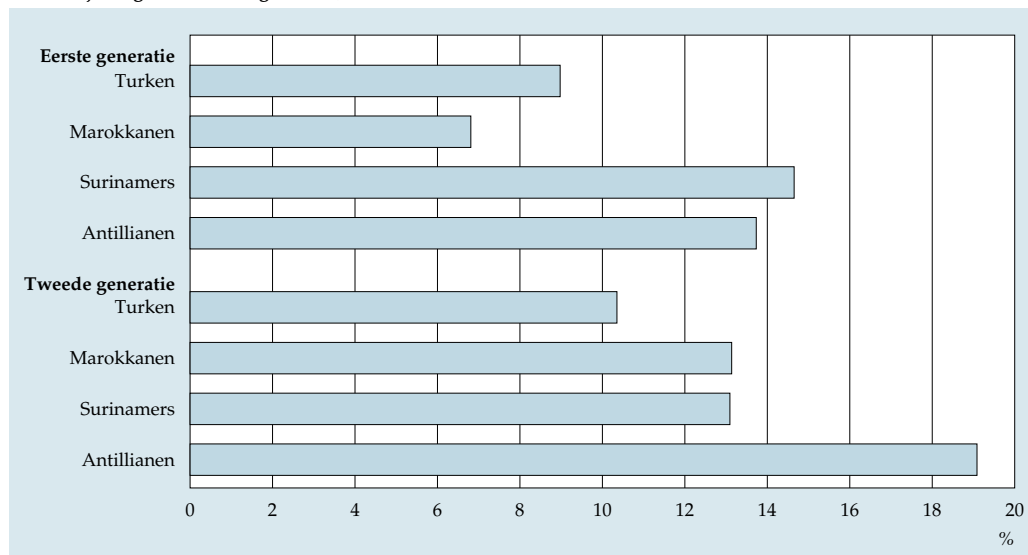
Bron: SCP/CBS, SIM.

B 9.4 Contact met familie in land van herkomst naar generatie, 2006

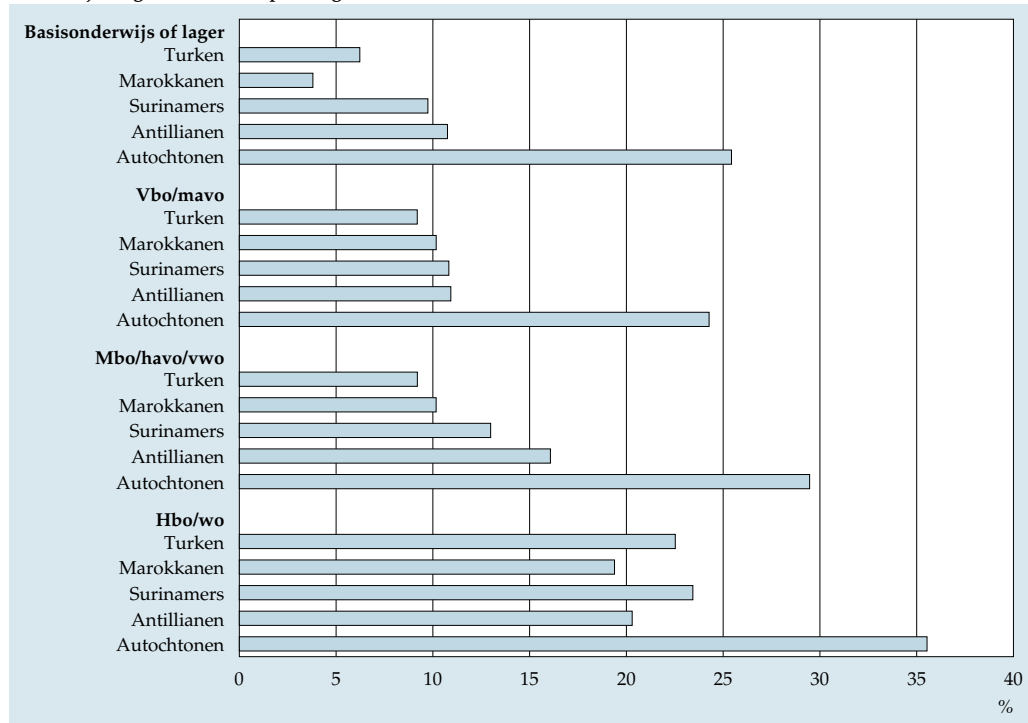
Bron: SCP/CBS, SIM

B 9.5 Vrijwilligerswerk naar generatie, 2006

Bron: SCP/CBS, SIM.

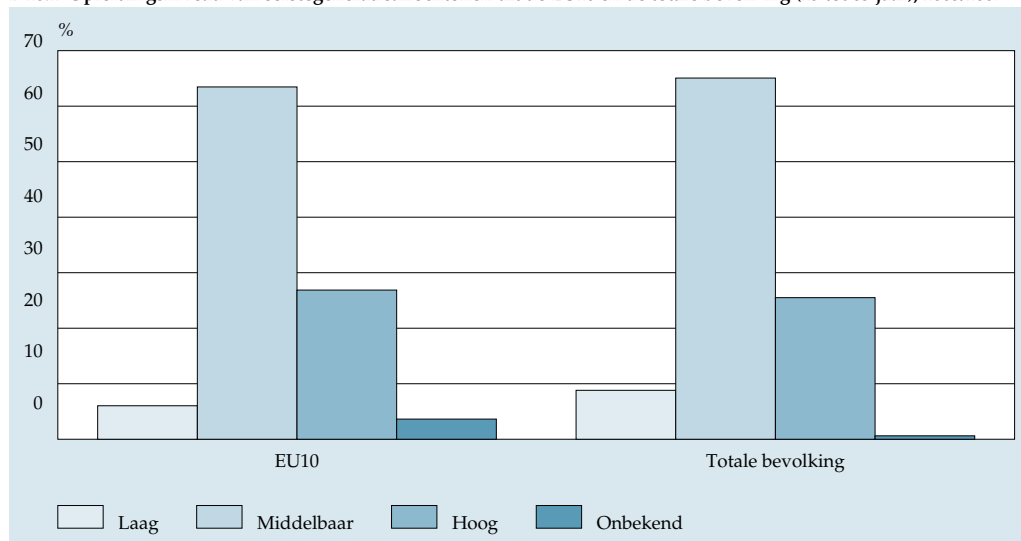
B 9.6 Vrijwilligerswerk naar opleidingsniveau, 2006

Bron: SCP/CBS, SIM.

B10. Oude en nieuwe migranten uit Oost-Europa

B 10.1 Opleidingsniveau van eerstegeneratieallochtonen uit de EU10 en de totale bevolking (15 tot 65 jaar), 2005/2007¹⁾

Bron: EBB.

¹⁾ In verband met de steekproefmarges zijn de gegevens van drie jaren samengenomen.

B11. Diversiteit binnen niet-westers allochtone groepen

B11.1 Technische toelichting

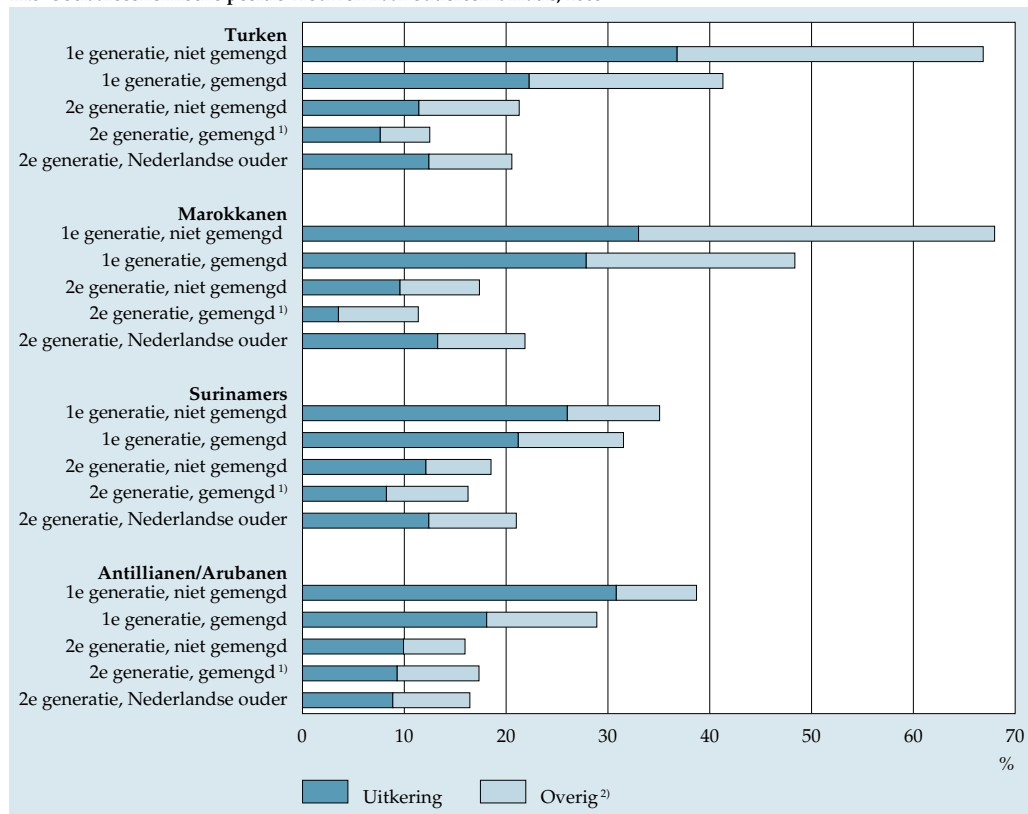
Opleidingsniveau

In enkele analyses in dit hoofdstuk is gebruik gemaakt van het kenmerk (hoogst behaalde) opleidingsniveau. Anders dan andere in de analyses gebruikte kenmerken die aan het SSB zijn ontleend, is het kenmerk opleidingsniveau van personen niet integraal beschikbaar. Er bestaat in Nederland geen register waarin het opleidingsniveau van de bevolking is opgenomen. Daarom is als onderdeel van het SSB een opleidingsarchief samengesteld waarin opleidingsgegevens worden opgenomen uit vrijwel alle onderwijsadministraties en steekproefonderzoeken waarover het CBS beschikt. Voor bepaalde groepen kan daarmee een opleidingsniveau bepaald worden, maar voor diverse, met name kleinere, subpopulaties in de bevolking is het opleidingsniveau lastiger vast te stellen of zelfs niet bekend. In het bijzonder voor eerste generatie allochtonen is het opleidingsniveau moeilijk te bepalen en vaak in het geheel niet bekend, omdat de informatie over in het buitenland gevolgde opleidingen onvolledig is of geheel ontbreekt. Om die reden is geen beschrijving opgenomen van de onderzochte allochtone herkomstgroepen naar opleidingsniveau op basis van informatie uit dit opleidingsarchief.

Voor de analyses in dit hoofdstuk is gebruik gemaakt van voorlopige gegevens over het hoogst behaalde opleidingsniveau uit een eerste versie van het opleidingsarchief over 2003. In de analyses zijn de gegevens gebruikt als aanvullende informatie, waarbij aan een groot deel (75 à 80 procent) van de personen (van wie geen opleidingsgegevens beschikbaar waren) de waarde 'onbekend' is toegekend. Het kenmerk opleidingsniveau is in de analyses alleen gehanteerd om een indruk te krijgen van het zelfstandige effect van het hebben van gemengde ouders of de herkomstregio. In feite is verondersteld dat de correctie voor opleidingsniveau op grond van het kenmerk 'onbekend opleidingsniveau' overeenkomt met een correctie voor het gewogen gemiddelde van de correctie op basis van het niet-bekende werkelijke opleidingsniveau.

B11.2 Figuren en tabellen

11.5 Socio-economische positie vrouwen naar oudercombinatie, 2005

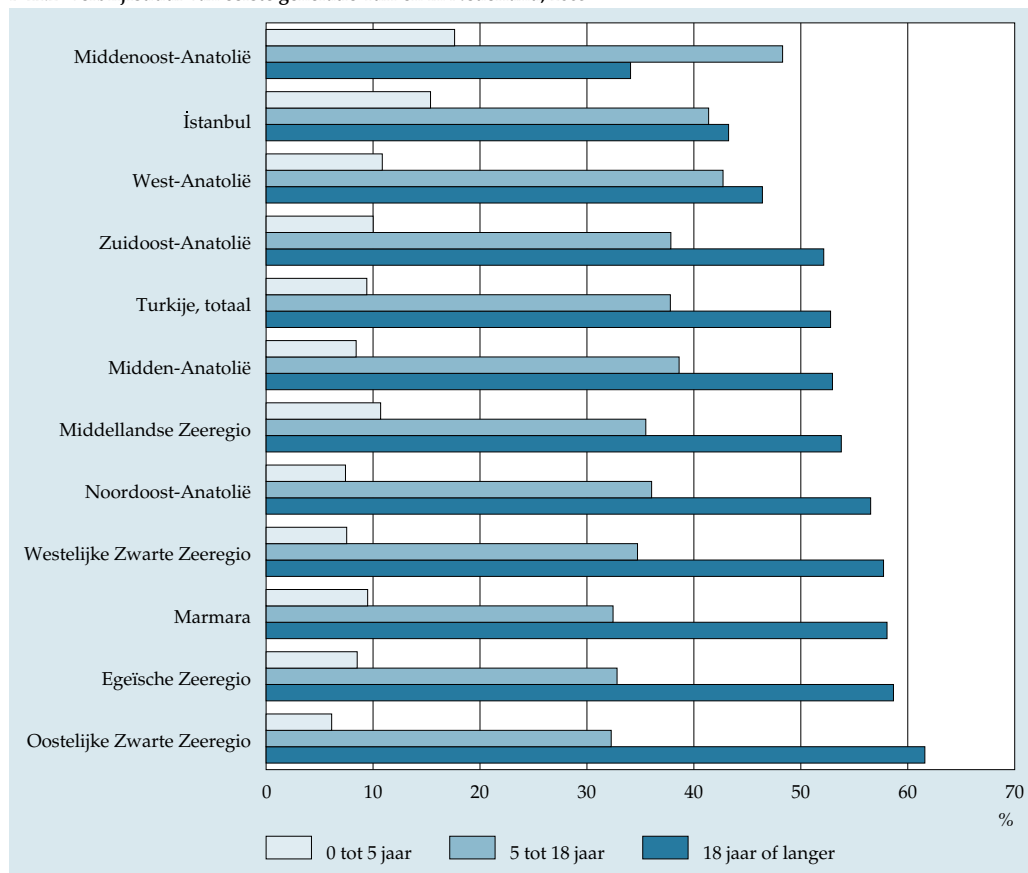

Bron: SSB.

¹⁾ Exclusief met Nederlandse ouder.

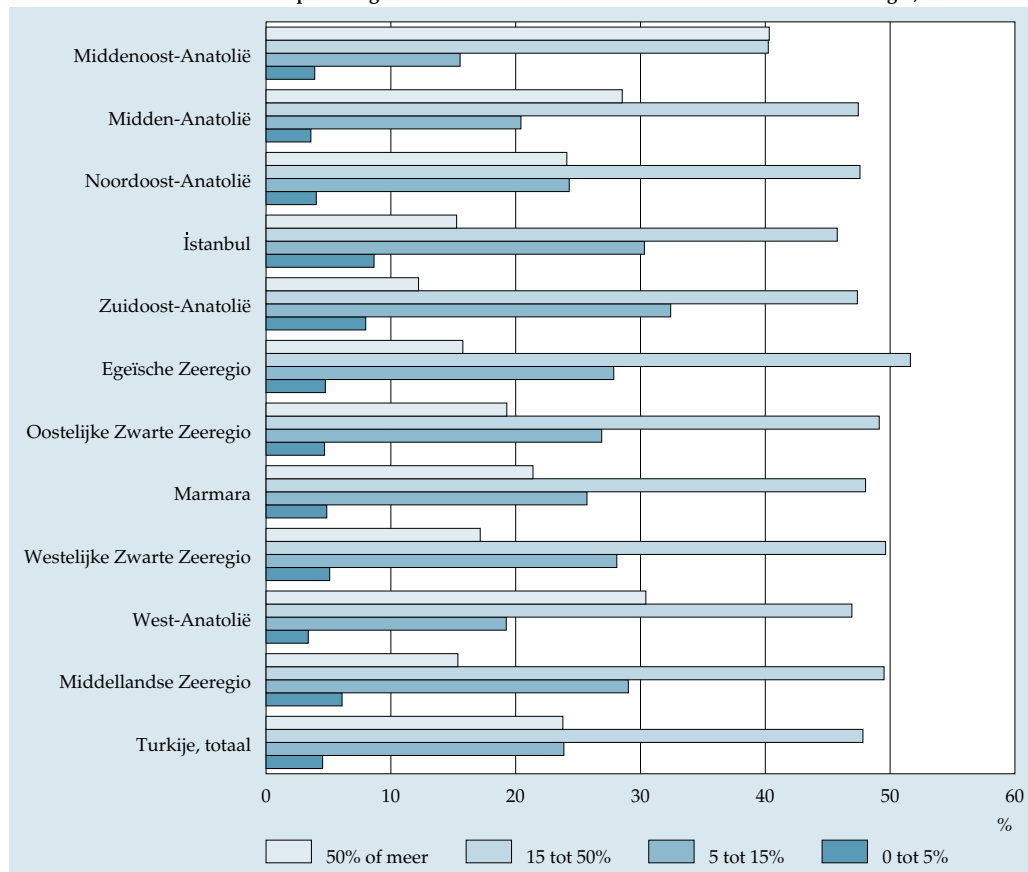
²⁾ Geen werknemer, zelfstandige, uitkeringsontvanger, pensioenontvanger of scholier/student.

B 11.2 Verblifsduur van eerste generatie Turken in Nederland, 2005

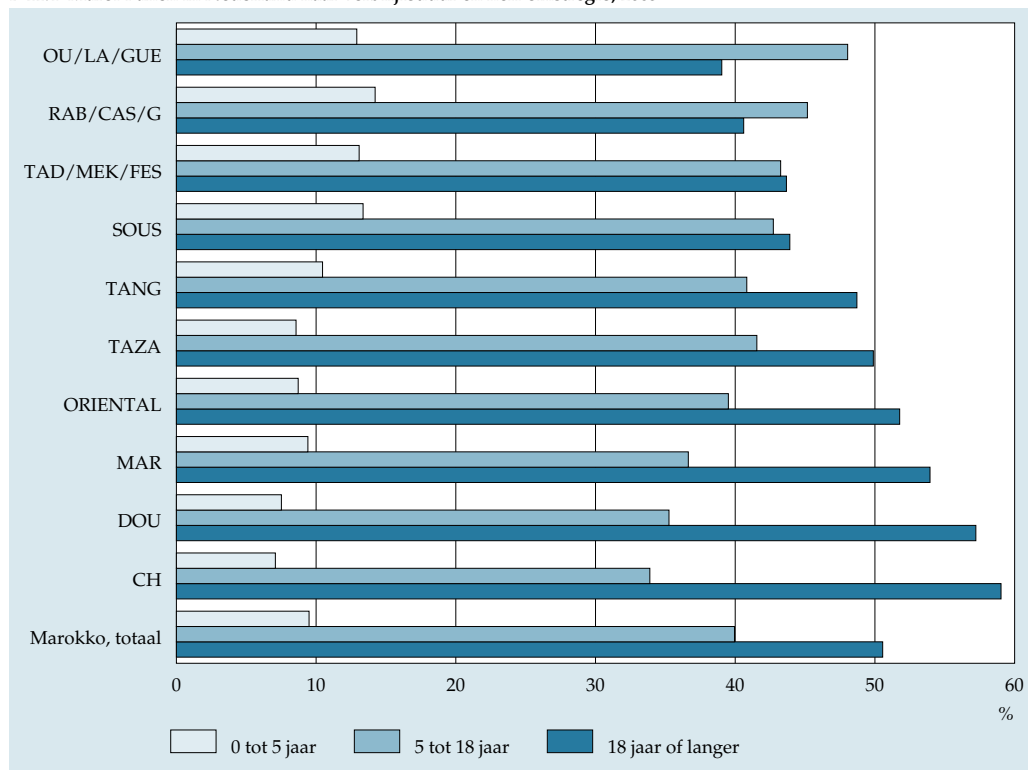
Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

B 11.3 Turken in Nederland naar percentage niet-westerse allochtonen in de woonbuurt en herkomstregio, 2005

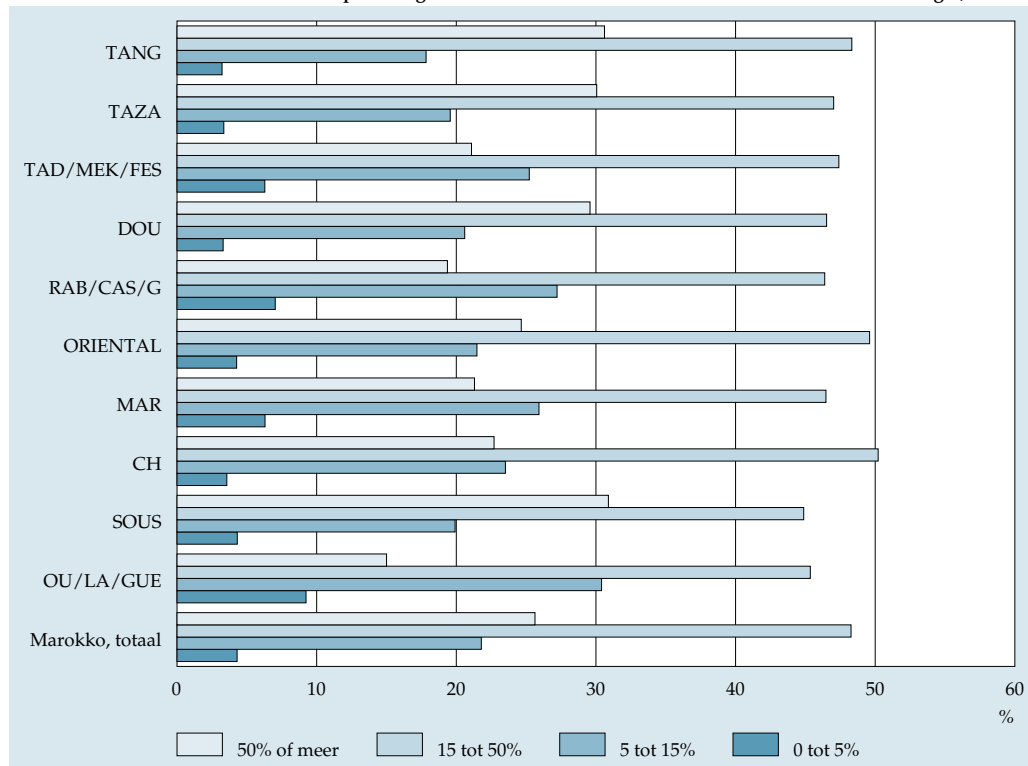
Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

B 11.4 Marokkanen in Nederland naar verblijfsduur en herkomstregio, 2005

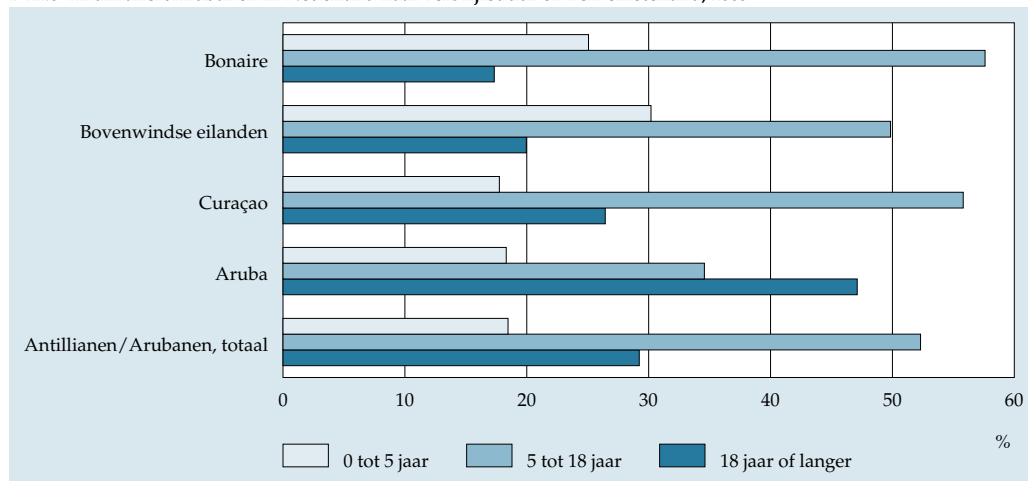
Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

B 11.5 Marokkanen in Nederland naar percentage niet-westerse allochtonen in de woonbuurt en herkomstregio, 2005

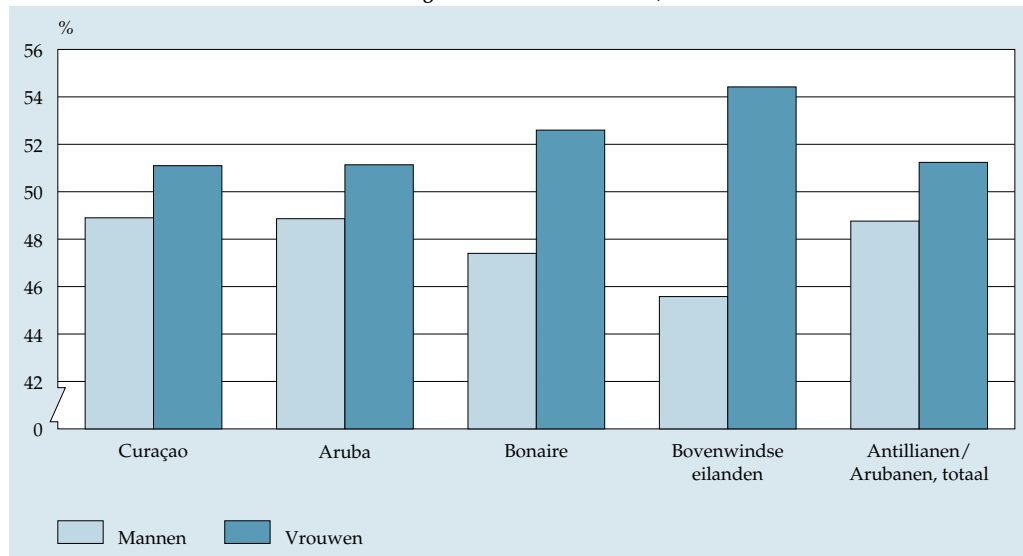
Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

B 11.6 Antillianen/Arubanen in Nederland naar verblijfsduur en herkomsteiland, 2005

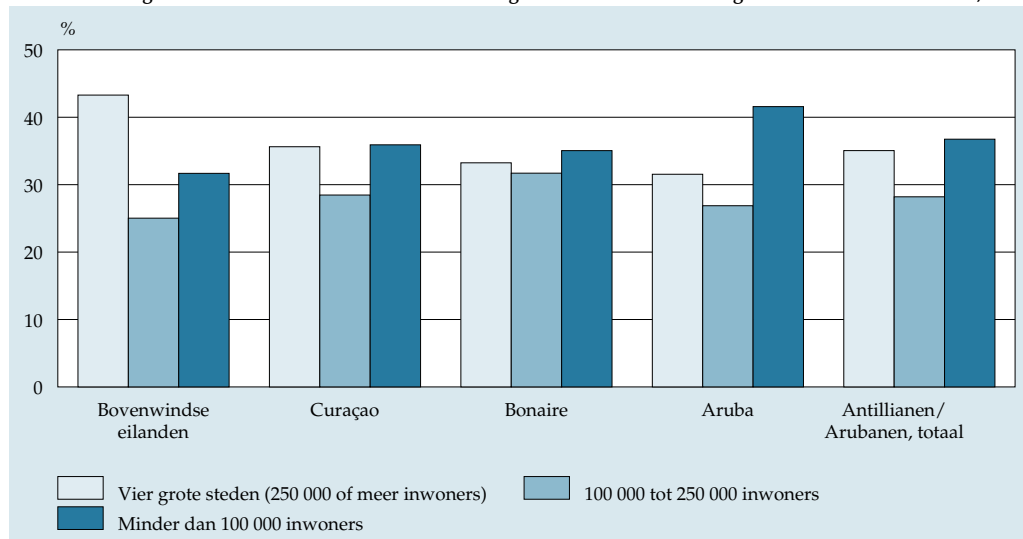
Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

B 11.7 Antillianen/Arubanen in Nederland naar geslacht en herkomsteiland, 2005

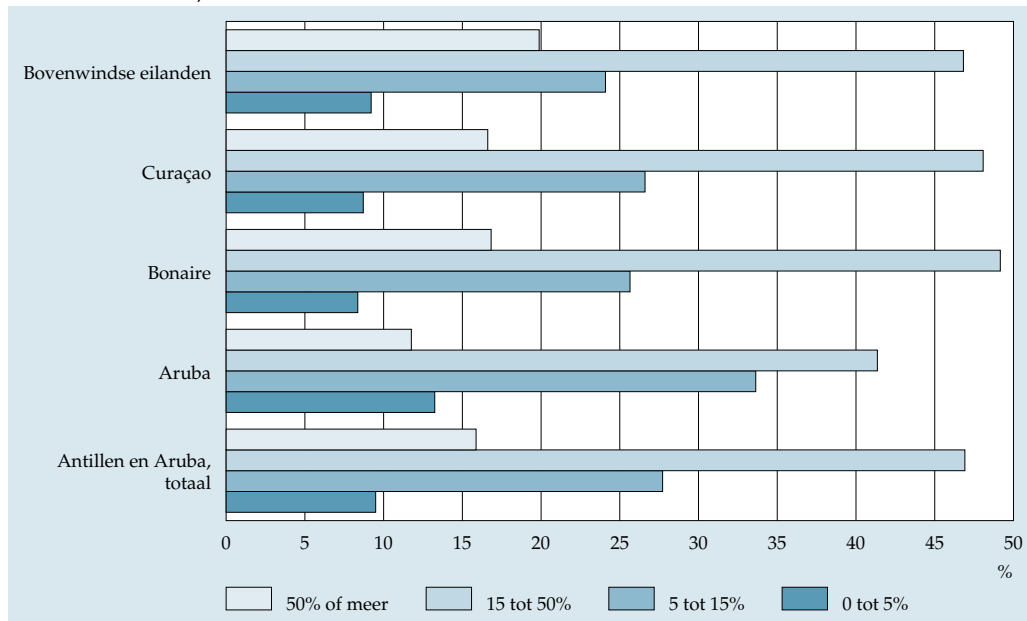
Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

B 11.8 Verdeling Antillianen/Arubanen in Nederland naar grootteklasse van de woongemeente en herkomsteiland, 2005

Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

B 11.9 Antillianen/Arubanen in Nederland naar percentage niet-westerse allochtonen in de woonbuurt en herkomsteland, 2005

Bron: Bevolkingsstatistiek/SSB.

Tabel B 11.1

Relatieve kansverhouding op het hebben van betaald werk als belangrijkste bron van inkomsten na correctie voor achtergrondkenmerken, 2005

	Odds ratio	95%-betrouwbaarheidsinterval		Significantie
		ondergrens	bovengrens	
<hr style="border-top: 1px solid black;"/>				
				%
<i>Herkomstgroep/oudercombinatie</i>				
Turken				
2e generatie, Nederlandse ouder	2,05	1,91	2,20	0,00
2e generatie, gemengd ¹⁾	1,88	1,40	2,52	0,00
2e generatie, niet gemengd	1,58	1,54	1,62	0,00
1e generatie, gemengd	1,73	1,45	2,08	0,00
1e generatie, niet gemengd	1,17	1,16	1,19	0,00
Marokkanen				
2e generatie, Nederlandse ouder	1,91	1,78	2,04	0,00
2e generatie, gemengd ¹⁾	1,39	1,12	1,73	0,28
2e generatie, niet gemengd	1,29	1,26	1,33	0,00
1e generatie, gemengd	1,18	1,01	1,38	3,36
1e generatie, niet gemengd (ref.)	1	.	.	.
Surinamers				
2e generatie, Nederlandse ouder	2,19	2,12	2,27	0,00
2e generatie, gemengd ¹⁾	1,73	1,60	1,87	0,00
2e generatie, niet gemengd	1,57	1,53	1,61	0,00
1e generatie, gemengd	2,73	2,59	2,87	0,00
1e generatie, niet gemengd	2,71	2,67	2,75	0,00
Antillianen/Arubanen				
2e generatie, Nederlandse ouder	2,23	2,14	2,32	0,00
2e generatie, gemengd ¹⁾	1,63	1,48	1,81	0,00
2e generatie, niet gemengd	1,33	1,25	1,42	0,00
1e generatie, gemengd	2,47	2,35	2,60	0,00
1e generatie, niet gemengd	1,81	1,78	1,85	0,00
 <i>Hoogste behaalde opleidingsniveau</i>				
Opleiding niet bekend	0,25	0,25	0,26	0,00
Primair	0,03	0,03	0,03	0,00
Secondair 1e fase	0,18	0,17	0,18	0,00
Secondair 2e fase	0,31	0,30	0,33	0,00
Hoger (ref.)	1	.	.	.
 <i>Verblijfsduurklasse eerste generatie</i>				
0- 6 jaar	0,66	0,65	0,67	0,00
6-18 jaar	0,91	0,89	0,92	0,00
>18 jaar (ref.)	1	.	.	.
 <i>Leeftijdscategorie</i>				
15-24 jaar	1,61	1,57	1,65	0,00
25-34 jaar	5,06	4,95	5,17	0,00
35-44 jaar	4,89	4,79	4,99	0,00
45-54 jaar	3,16	3,09	3,23	0,00
55-64 jaar (ref.)	1	.	.	.
 <i>Geslacht</i>				
Mannen	2,00	1,99	2,02	0,00
Vrouwen (ref.)	1	.	.	.

Bron: SSB.

¹⁾ Exclusief met Nederlandse ouder.

Tabel B 11.2

Relatieve kansverhouding op het hebben van een uitkering als belangrijkste bron van inkomsten na correctie voor achtergrondkenmerken, 2005

	Odds ratio	95%-betrouwbaarheidsinterval		Significantie
		ondergrens	bovengrens	
<i>Herkomstgroep/oudercombinatie</i>				
%				
Turken				
2e generatie, Nederlandse ouder	0,52	0,47	0,58	0,00
2e generatie, gemengd ¹⁾	0,36	0,22	0,59	0,00
2e generatie, niet gemengd	0,57	0,55	0,59	0,00
1e generatie, gemengd	0,63	0,51	0,78	0,00
1e generatie, niet gemengd	0,92	0,91	0,94	0,00
Marokkanen				
2e generatie, Nederlandse ouder	0,58	0,53	0,64	0,00
2e generatie, gemengd ¹⁾	0,38	0,26	0,57	0,00
2e generatie, niet gemengd	0,62	0,60	0,65	0,00
1e generatie, gemengd	0,92	0,77	1,09	30,83
1e generatie, niet gemengd (ref.)	1	.	.	.
Surinamers				
2e generatie, Nederlandse ouder	0,42	0,40	0,44	0,00
2e generatie, gemengd ¹⁾	0,41	0,36	0,47	0,00
2e generatie, niet gemengd	0,61	0,58	0,63	0,00
1e generatie, gemengd	0,43	0,41	0,46	0,00
1e generatie, niet gemengd	0,51	0,50	0,52	0,00
Antillianen/Arubanen				
2e generatie, Nederlandse ouder	0,33	0,31	0,36	0,00
2e generatie, gemengd ¹⁾	0,42	0,36	0,49	0,00
2e generatie, niet gemengd	0,57	0,52	0,62	0,00
1e generatie, gemengd	0,41	0,38	0,43	0,00
1e generatie, niet gemengd	0,89	0,87	0,91	0,00
<i>Hoogste behaalde opleidingsniveau</i>				
Opleiding niet bekend	4,70	4,49	4,93	0,00
Primair	1,78	1,67	1,90	0,00
Secondair 1e fase	2,11	1,97	2,25	0,00
Secondair 2e fase	1,59	1,50	1,68	0,00
Hoger (ref.)	1	.	.	.
<i>Verblijfsduurklasse eerste generatie</i>				
0- 6 jaar	0,57	0,56	0,58	0,00
6-18 jaar	0,91	0,90	0,93	0,00
>18 jaar (ref.)	1	.	.	.
<i>Leeftijdscategorie</i>				
15-24 jaar	0,10	0,10	0,11	0,00
25-34 jaar	0,29	0,29	0,30	0,00
35-44 jaar	0,37	0,36	0,37	0,00
45-54 jaar	0,57	0,56	0,58	0,00
55-64 jaar (ref.)	1,00	.	.	.
<i>Geslacht</i>				
Mannen	0,74	0,73	0,75	0,00
Vrouwen (ref.)	1	.	.	.

Bron: SSB.

¹⁾ Exclusief met Nederlandse ouder.

Tabel B 11.3
Turken in Nederland naar leeftijdsklasse en herkomstregio, 2005

	0-14 jaar	15-24 jaar	25-44 jaar	45-64 jaar	≥65 jaar	Totaal (=100%)
	%					x 1 000
Middellandse Zeeregio	30,0	14,5	38,4	14,0	3,2	26,5
West-Anatolië	34,7	15,6	37,0	10,4	2,3	46,1
Westelijke Zwarte Zeeregio	30,3	15,6	37,5	13,2	3,4	26,1
Marmara	28,7	14,9	36,5	15,8	4,1	13,5
Oostelijke Zwarte Zeeregio	29,9	15,6	36,2	13,8	4,6	27,2
Egeïsche Zeeregio	28,8	14,8	37,9	15,4	3,1	29,3
Zuidoost-Anatolië	30,6	16,5	36,0	12,8	4,0	21,2
İstanbul	31,4	15,1	37,5	12,1	4,0	8,7
Noordoost-Anatolië	30,4	15,0	37,8	13,1	3,7	30,2
Midden-Anatolië	31,5	16,5	36,3	12,6	3,1	107,7
Middenoost-Anatolië	31,7	16,0	38,4	11,3	2,6	16,7
Turkije, totaal	31,1	15,7	37,0	12,9	3,3	353,3

Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

Tabel B 11.4
Turken in Nederland naar plaats in het huishouden en herkomstregio, 2005

	Kind	Alleen- staande	Partner in ongehuwd samen- wonend stel zonder kinderen	Partner in gehuwd stel zonder kinderen	Partner in ongehuwd samen- wonend stel met kinder(en)	Partner in gehuwd stel met kinder(en)	Ouder in eenouder- huis- houden	Overig
	%							
Middellandse Zeeregio	37,7	9,8	1,6	9,9	1,6	29,7	4,1	5,7
West-Anatolië	41,6	8,6	1,1	8,0	1,2	30,9	3,4	5,3
Westelijke Zwarte Zeeregio	38,4	8,9	1,4	9,6	1,3	31,2	3,8	5,5
Marmara	37,9	9,7	1,7	10,7	1,4	29,4	3,8	5,5
Oostelijke Zwarte Zeeregio	38,7	8,7	1,2	9,2	1,2	31,7	3,4	5,8
Egeïsche Zeeregio	36,8	8,9	1,4	10,9	1,3	31,2	3,7	5,8
Zuidoost-Anatolië	39,7	10,8	1,4	8,7	1,5	28,3	3,8	5,8
	41,1	11,4	2,5	9,7	1,9	24,7	3,4	5,4
Noordoost-Anatolië	38,1	9,6	1,3	9,4	1,6	30,1	4,2	5,8
Midden-Anatolië	38,9	8,8	1,1	9,4	1,1	31,0	3,7	5,9
Middenoost-Anatolië	39,3	11,9	1,9	7,3	1,7	28,5	3,8	5,6
Turkije, totaal	39,0	9,3	1,3	9,3	1,3	30,4	3,7	5,7

Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

Tabel B 11.5**Turken in Nederland naar soort relatie (al dan niet gemengd) en herkomstregio, 2005**

	Geen partner	Geen gemengde relatie (beide partners zijn Turks)	Gemengde relatie (één van beide partners is autochtoon)	Overige relaties (gemengde allochtone relaties)
	%			
Middellandse Zeeregio	57,3	38,5	2,8	1,4
West Anatolië	58,9	38,6	1,5	1,0
Westelijke Zwarte Zeeregio	56,6	40,8	1,7	0,9
Marmara	56,9	38,9	2,8	1,4
Oostelijke Zwarte Zeeregio	56,7	41,1	1,4	0,8
Egeïsche Zeeregio	55,2	40,8	2,6	1,4
Zuidoost Anatolië	60,0	35,5	2,1	2,4
İstanbul	61,2	29,6	6,2	3,0
NoordoostAnatolië	57,7	39,7	1,4	1,2
Midden Anatolië	57,4	40,8	1,0	0,9
Middenoost Anatolië	60,7	36,1	2,0	1,2
Turkije, totaal	57,7	39,4	1,8	1,2

Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

Tabel B 11.6

Relatieve kansverhouding op het hebben van betaald werk als belangrijkste bron van inkomsten onder Turken na correctie voor achtergrondkenmerken, 2005

	Odds ratio	Significantie
<i>Herkomstregio in Turkije</i>		
Middellandse Zee-regio	1,08	0,01
West-Anatolië	1,01	0,65
Westelijke Zwarte Zee-regio	1,06	0,04
Marmara	1,08	0,02
Oostelijke Zwarte Zee-regio	1,07	0,01
Egeïsche Zee-regio	1,18	0,00
Zuidoost-Anatolië	0,91	0,00
İstanbul	1,17	0,00
Noordoost-Anatolië	1,04	0,19
Midden-Anatolië	0,99	0,63
Middenoost-Anatolië (<i>ref.</i>)	1	
<i>Generatie</i>		
Eerste generatie	0,74	0,00
Tweede generatie, één ouder geboren in buitenland	1,26	0,00
Tweede generatie, beide ouders geboren in buitenland (<i>ref.</i>)	1	
<i>Soort relatie (al dan niet gemengd)</i>		
Geen partner	0,05	0,00
Geen gemengde relatie (beide partners zijn Turks)	0,77	0,00
Gemengde relatie (één van beide partners is autochtoon)	1,37	0,00
Overige relaties (gemengde allochtone relaties) (<i>ref.</i>)	1	
<i>Plaats in het huishouden</i>		
Niet bekend	6,91	0,00
Kind	6,25	0,00
Alleenstaande	7,87	0,00
Partner in ongehuwd samenwonend stel zonder kinderen	0,70	0,00
Partner in gehuwd stel zonder kinderen	0,89	0,00
Partner in ongehuwd samenwonend stel met kind(en)	0,72	0,00
Partner in gehuwd stel met kind(en) ¹⁾	.	.
Ouder in eenouderhuishouden	7,38	0,00
Referentiepersoon in overig huishouden	11,70	0,00
Overig lid van een huishouden	8,94	0,00
Lid van institutioneel huishouden (<i>ref.</i>)	1	
<i>Gemeentegrootteklasse</i>		
Kleiner dan 50 000 inwoners	0,94	0,00
50 000 tot 100 000 inwoners	0,95	0,00
100 000 tot 150 000 inwoners	1,01	0,55
150 000 tot 250 000 inwoners	0,95	0,00
Vier grote steden (250 000 of meer inwoners) (<i>ref.</i>)	1	

Tabel B 11.6 (slot)

	Odds ratio	Significantie
<i>Percentage niet-westerse allochtonen in de woonbuurt</i>		
0 tot 5%	1,50	0,00
5 tot 15%	1,42	0,00
15 tot 50%	1,21	0,00
50% of meer	1	
<i>Geslacht/leeftijdsklasse</i>		
Mannen 15–24 jaar	6,76	0,00
Vrouwen 15–24 jaar	3,67	0,00
Mannen 25–44 jaar	15,06	0,00
Vrouwen 25–44 jaar	4,22	0,00
Mannen 45–64 jaar	3,96	0,00
Vrouwen 45–64 jaar (<i>ref.</i>)	1	
<i>Hoogste behaalde opleidingsniveau</i>		
Opleiding niet bekend	0,18	0,00
Primair	0,05	0,00
Secondair 1e fase	0,13	0,00
Secondair 2e fase	0,24	0,00
Hoger (1e fase)	0,81	0,02
Hoger (2e en 3e fase) (<i>ref.</i>)	1	
Nagelkerke pseudo R ²	0,239	

Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

¹⁾ In deze vergelijking is deze categorie redundant maar dit heeft geen gevolgen voor de odds ratio van herkomstregio.

Tabel B 11.7
Marokkanen in Nederland naar leeftijdsklasse en herkomstregio, 2005

	0–14 jaar	15–24 jaar	25–44 jaar	45–64 jaar	≥65 jaar	Totaal (=100%)
	%					x 1 000
OU/LA/GUE	31,7	18,0	33,0	12,3	4,9	1,8
SOUS	31,7	18,2	33,4	13,0	3,7	12,2
CH	34,6	16,2	33,3	11,7	4,2	36,4
MAR	32,9	16,4	32,5	14,7	3,5	7,8
ORIENTAL	35,7	15,8	33,0	11,3	4,2	113,7
RAB/CAS/G	34,1	14,7	34,7	14,6	1,9	25,2
DOU	35,5	15,9	32,8	11,3	4,5	14,5
TAD/MEK/FES	33,9	16,0	34,1	13,9	2,1	17,9
TAZA	35,7	17,3	31,4	12,3	3,2	59,7
TANG	34,1	18,2	32,4	13,0	2,4	25,1
Marokko, totaal	35,0	16,4	32,9	12,3	3,5	314,3

Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

Tabel B 11.8

Marokkanen in Nederland naar plaats in het huishouden en herkomstregio, 2005

	Kind	Alleenstaande	Partner in ongehuwd samenwonend stel zonder kinderen	Partner in gehuwd stel zonder kinderen	Partner in ongehuwd samenwonend stel met kind(en)	Partner in gehuwd stel met kind(en)	Ouder in eenouder-huishouden	Overig
	%							
OU/LA/GUE	42,2	11,5	1,8	6,5	1,1	28,2	3,2	5,4
SOUS	42,1	10,6	1,5	6,5	0,8	29,5	2,5	6,4
CH	43,2	10,4	1,5	6,6	1,1	28,4	3,0	5,8
MAR	42,1	11,6	1,8	6,5	1,3	26,8	3,9	6,0
ORIENTAL	44,2	9,7	1,3	6,4	0,8	29,3	2,6	5,5
RAB/CAS/G	43,1	11,9	2,3	6,1	1,7	24,9	5,1	4,9
DOU	42,9	10,6	1,4	5,9	0,9	29,3	2,8	6,1
TAD/MEK/FES	43,1	10,9	2,2	6,3	1,5	25,9	4,4	5,7
TAZA	44,1	10,5	1,4	6,4	0,7	28,4	2,5	5,8
TANG	43,9	11,3	1,5	6,1	1,1	26,5	3,7	5,9
Marokko, totaal	43,7	10,5	1,5	6,4	1,0	28,2	3,1	5,7

Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

Tabel B 11.9

Marokkanen in Nederland naar soort relatie (al dan niet gemengd) en herkomstregio, 2005

	Geen partner	Geen gemengde relatie (beide partners zijn Marokkaans)	Gemengde relatie (één van beide partners is autochtoon)	Overige relaties (gemengde allochtone relaties)
	%			
OU/LA/GUE	62,4	33,3	2,5	1,8
SOUS	61,7	35,3	2,0	1,1
CH	62,4	34,7	1,7	1,1
MAR	63,6	30,8	3,2	2,3
ORIENTAL	62,1	35,2	1,4	1,3
RAB/CAS/G	65,1	26,4	5,5	3,0
DOU	62,4	34,9	1,6	1,0
TAD/MEK/FES	64,1	29,6	4,0	2,3
TAZA	63,0	34,9	1,2	0,9
TANG	64,7	32,1	1,8	1,3
Marokko, totaal	62,9	33,7	2,0	1,4

Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

Tabel B 11.10
Relatieve kansverhouding op het hebben van betaald werk als belangrijkste bron van inkomsten onder Marokkanen na correctie voor achtergrondkenmerken, 2005

	Odds ratio	Significantie
<i>Herkomstregio in Marokko</i>		
OU/LA/GUE	0,94	0,37
SOUS	1,08	0,01
CH	0,98	0,29
MAR	0,99	0,86
ORIENTAL	0,93	0,00
RAB/CAS/G	1,07	0,01
DOU	0,77	0,00
TAD/MEK/FES	1,00	0,89
TAZA	0,83	0,00
TANG (ref.)	1	
<i>Generatie</i>		
Eerste generatie	0,87	0,00
Tweede generatie, één ouder geboren in buitenland	1,33	0,00
Tweede generatie, beide ouders geboren in buitenland (ref.)	1	
<i>Soort relatie (al dan niet gemengd)</i>		
Geen partner	0,09	0,00
Geen gemengde relatie (beide partners zijn Marokkaans)	0,77	0,00
Gemengde relatie (één van beide partners is autochtoon)	1,34	0,00
Overige relaties (gemengde allochtone relaties) (ref.)	1	
<i>Plaats in het huishouden</i>		
Niet bekend	5,63	0,00
Kind	5,63	0,00
Alleenstaande	6,92	0,00
Partner in ongehuwd samenwonend stel zonder kinderen	1,08	0,04
Partner in gehuwd stel zonder kinderen	1,41	0,00
Partner in ongehuwd samenwonend stel met kind(en)	1,03	0,41
Partner in gehuwd stel met kind(en) ¹⁾	.	.
Ouder in eenouderhuishouden	5,11	0,00
Referentiepersoon in overig huishouden	8,34	0,00
Overig lid van een huishouden	8,64	0,00
Lid van institutioneel huishouden (ref.)	1	
<i>Gemeentegrootteklasse</i>		
Kleiner dan 50 000 inwoners	1,13	0,00
50 000 tot 100 000 inwoners	1,06	0,00
100 000 tot 150 000 inwoners	1,03	0,11
150 000 tot 250 000 inwoners	1,05	0,01
Vier grote steden (250 000 of meer inwoners) (ref.)	1	

Tabel B 11.10 (slot)

	Odds ratio	Significantie
<i>Percentage niet-westerse allochtonen in de woonbuurt</i>		
0 tot 5%	1,24	0,00
5 tot 15%	1,18	0,00
15 tot 50%	1,09	0,00
50% of meer (ref.)	1	
<i>Geslacht/leeftijdsklasse</i>		
Mannen 15–24 jaar	4,72	0,00
Vrouwen 15–24 jaar	3,66	0,00
Mannen 25–44 jaar	12,80	0,00
Vrouwen 25–44 jaar	4,35	0,00
Mannen 45–64 jaar	4,34	0,00
Vrouwen 45–64 jaar (ref.)	1	
<i>Hoogste behaalde opleidingsniveau</i>		
Opleiding niet bekend	0,15	0,00
Primair	0,04	0,00
Secondair 1e fase	0,11	0,00
Secondair 2e fase	0,26	0,00
Hoger (1e fase)	0,94	0,54
Hoger (2e en 3e fase) (ref.)	1	
Nagelkerke pseudo R ²	0,204	

Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

¹⁾ In deze vergelijking is deze categorie redundant maar dit heeft geen gevolgen voor de odds ratio van herkomstregio.

Tabel B 11.11
Antillianen/Arubanen in Nederland naar leeftijdsklasse en herkomsteiland, 2005

	0–14 jaar	15–24 jaar	25–44 jaar	45–64 jaar	≥65 jaar	Totaal (=100%)
	%					x 1 000
Aruba	22,9	18,0	32,2	24,3	2,7	19 515
Bonaire	28,8	16,6	32,0	16,7	5,8	3 649
Curacao	29,2	17,0	33,6	17,7	2,5	86 596
Bovenwindse eilanden	28,7	24,2	32,2	9,6	5,3	3 084
Antillen/Aruba, totaal	28,1	17,4	33,3	18,6	2,7	112 844

Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

Tabel B 11.12
Antillianen/Arubanen in Nederland naar soort relatie (al dan niet gemengd) en herkomsteiland, 2005

	Geen partner	Geen gemengde relatie (beide partners zijn Antilliaans)	Gemengde relatie (één van beide partners is autochtoon)	Overige relaties (gemengde allochtone relaties)
	%			
Aruba	70,0	8,7	14,8	6,5
Bonaire	76,0	12,1	7,6	4,2
Curacao	77,6	9,3	8,7	4,3
Bovenwindse eilanden	78,9	7,4	8,3	5,5
Antillen/Aruba, totaal	76,3	9,3	9,7	4,7

Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

Tabel B 11.13
Relatieve kansverhouding op het hebben van betaald werk als belangrijkste bron van inkomsten onder Antillianen/Arubanen na correctie voor achtergrondkenmerken, 2005

	Odds ratio	Significantie
<i>Herkomstregio in Antillen</i>		
Aruba	1,32	0,00
Bonaire	1,31	0,00
Curacao	1,34	0,00
Bovenwindse eilanden (ref.)	1	
<i>Generatie</i>		
Eerste generatie	0,71	0,00
Tweede generatie, één ouder geboren in buitenland	1,27	0,00
Tweede generatie, beide ouders geboren in buitenland (ref.)	1	
<i>Soort relatie (al dan niet gemengd)</i>		
Geen partner	0,04	0,00
Geen gemengde relatie (beide partners zijn Antilliaans/Arubaans)	1,00	0,93
Gemengde relatie (één van beide partners is autochtoon)	1,13	0,00
Overige relaties (gemengde allochtone relaties) (ref.)	1	

Tabel B 11.13 (slot)

	Odds ratio	Significantie
<i>Plaats in het huishouden</i>		
Niet bekend	6,54	0,00
Kind	8,38	0,00
Alleenstaande	8,91	0,00
Partner in ongehuwd samenwonend stel zonder kinderen	0,60	0,00
Partner in gehuwd stel zonder kinderen	0,54	0,00
Partner in ongehuwd samenwonend stel met kind(er)	0,73	0,00
Partner in gehuwd stel met kind(er) ¹⁾	.	.
Ouder in eenouderhuishouden	8,31	0,00
Referentiepersoon in overig huishouden	9,26	0,00
Overig lid van een huishouden	9,75	0,00
Lid van institutioneel huishouden (ref.)	1	
<i>Gemeentegrootteklasse</i>		
Kleiner dan 50 000 inwoners	1,06	0,07
50 000 tot 100 000 inwoners	1,02	0,32
100 000 tot 150 000 inwoners	1,09	0,00
150 000 tot 250 000 inwoners	0,95	0,04
Vier grote steden (250 000 of meer inwoners) (ref.)	1	
<i>Percentage niet-westerse alloctonen in de woonbuurt</i>		
0 tot 5%	1,12	0,01
5 tot 15%	1,12	0,00
15 tot 50%	1,09	0,00
50% of meer (ref.)	1	
<i>Geslacht/leeftijdsklasse</i>		
Mannen 15–24 jaar	0,49	0,00
Vrouwen 15–24 jaar	0,28	0,00
Mannen 25–44 jaar	1,70	0,00
Vrouwen 25–44 jaar	1,10	0,00
Mannen 45–64 jaar	1,25	0,00
Vrouwen 45–64 jaar (ref.)	1	
<i>Hoogste behaalde opleidingsniveau</i>		
Opleiding niet bekend	0,30	0,00
Primair	0,07	0,00
Secondair 1e fase	0,25	0,00
Secondair 2e fase	0,28	0,00
Hoger (1e fase)	0,87	0,14
Hoger (2e en 3e fase) (ref.)	1	
Nagelkerke pseudo R ²	0,235	

Bron: Bevolkingsstatistieken/SSB.

¹⁾ In deze vergelijking is deze categorie redundant maar dit heeft geen gevolgen voor de odds ratio van herkomsteiland.

Bronnen

De volgende bronnen worden kort beschreven:

- Bevolkingsstatistiek
- Combimonitor
- Dossier Allochtonen
- Enquête Beroepsbevolking (EBB)
- Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA)
- Gezondheidsstatistieken
- Herkenningsdienstsysteem (HKS)
- Inkomenspanelonderzoek (IPO)
- Onderwijsstatistieken
- Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)
- Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS)
- Sociaal Statistisch Bestand (SSB)
- Statistiek Werkgelegenheid en Lonen (SWL)
- StatLine
- Survey Integratie Minderheden (SIM)
- Uitkeringsstatistieken
- Veiligheidsmonitor Rijk
- Woningonderzoek 2006

Bevolkingsstatistiek

De Bevolkingsstatistiek geeft informatie over de omvang en samenstelling van de bevolking op 1 januari. Tevens geeft de statistiek informatie over de veranderingen die van jaar op jaar optreden in de omvang en samenstelling van de bevolking, door geboorte, sterfte en migratie. De waarnemingen zijn gebaseerd op informatie die het CBS ontvangt uit de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA). Deze gegevens hebben betrekking op alle personen die in de GBA zijn opgenomen (de 'de jure' bevolking). In principe wordt iedereen die voor onbepaalde tijd in Nederland woonachtig is, opgenomen in de basisadministratie van de gemeente waar de nachtrust hoofdzakelijk wordt genoten (woongemeente). Personen die 'de jure' tot de bevolking van Nederland behoren, maar voor wie geen vaste woonplaats valt aan te wijzen, zijn opgenomen in de basisadministratie van de gemeente Den Haag.

Meer informatie kunt u vinden op de internetsite van het CBS binnen de themapagina Bevolking:

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/bevolking/methoden/dataverzameling/korte-onderzoeksbeschrijvingen/default.htm>

Combimonitor

Het onderzoeksbureau ABF Research verzamelt en bewerkt relevante databronnen op gemeente-, buurt- of postcode (4 cijfers) niveau en brengt deze samen in themamonitoren. Het Planbureau voor de Leefomgeving maakt gebruik van een aantal van deze monitoren, samengebracht onder de naam 'Combimonitor'. Hierbij wordt steeds verwezen naar de oorspronkelijke databron.

Meer informatie kunt u vinden op de site van ABF Research:

<http://www.abfresearch.nl/default.asp?p=22>

Dossier Allochtonen

Via dit dossier kunt u informatie terugvinden die het CBS over allochtonen publiceert. De meeste informatie is beschikbaar over de thema's bevolking, onderwijs, arbeidsmarkt, inkomen en sociale zekerheid. Verder is er op beperkte schaal informatie over thema's als wonen en gezondheid. Afhankelijk van het onderwerp zijn de gegevens beschikbaar op verschillende regionale niveaus, zoals provincies, gemeenten en buurten. De diverse groepen allochtonen die in de tabellen gepresenteerd worden, verschillen vaak met de autochtone bevolking in de opbouw van achtergrondkenmerken, zoals geslacht, leeftijd en opleiding. Houd hiermee rekening bij het vergelijken van de cijfers.

Meer informatie en de inhoud van het dossier kunt u vinden op de internetsite van het CBS:

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/allochtonen/nieuws/default.htm>

Enquête Beroepsbevolking (EBB)

De Enquête beroepsbevolking (EBB) is een steekproefonderzoek dat maandelijks onder ongeveer dertigduizend mensen in Nederland wordt gehouden. De EBB heeft als doel het verstrekken van informatie over de relatie tussen mens en arbeidsmarkt. Hierbij worden kenmerken van personen in verband gebracht met hun huidige dan wel toekomstige positie op de arbeidsmarkt. Respondenten worden in totaal vijf maal benaderd voor de Enquête beroepsbevolking. Voor de eerste benadering bezoekt een interviewer van het CBS de mensen thuis. De vier vervolgpeilingen worden telefonisch afgenomen. De totale periode dat mensen deelnemen aan de enquête bedraagt een jaar. Tot nog toe werden de jaarcijfers altijd gebaseerd op alleen de eerste peiling. Een nieuwe weegmethode voor de EBB maakt het mogelijk om alle vijf peilingen samen te gebruiken. Uitkomsten uit steekproefonderzoeken kennen een onnauwkeurigheidsmarge. Door alle vijf de

peilingen van de EBB samen te kunnen gebruiken, zijn de jaarcijfers gebaseerd op gegevens van veel méér respondenten dan wanneer alleen de eerste peiling wordt gebruikt. Hierdoor worden de onnauwkeurigheidsmarges op de uitkomsten kleiner. Daarnaast wordt het mogelijk om voor een beperkte set aan variabelen kwartaalcijfers te publiceren. Deze nieuwe weegmethode voor de EBB is teruggelegd tot en met 2001.

Meer informatie kunt u vinden op de internetsite van het CBS:

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/arbeid-sociale-zekerheid/methoden/dataverzameling/overige-dataverzameling/default.htm>

Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA)

Een geautomatiseerd persoonsregistratiesysteem van de gemeenten. De gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens is in werking sinds 1 oktober 1994. Voor de invoering van de GBA had iedere gemeente zijn eigen persoonsregister, al dan niet geautomatiseerd, waarin zij hun inwoners registreerden.

Alle inwoners van een gemeente behoren in de basisadministratie te zijn ingeschreven, met uitzondering van:

- in Nederland woonachtige personen die gebruik maken van uitzonderingsregels die gelden met betrekking tot opneming in de bevolkingsregisters (niet-Nederlandse diplomaten en niet-Nederlandse NAVO militairen). Zij mogen zelf bepalen of zij in de GBA ingeschreven worden of niet.
- asielzoekers die korter dan zes maanden in de centrale opvang verblijven en nog geen verblijfsvergunning hebben gekregen.

Gezondheidsstatistiek

Zie Ziekenhuisopnamen en Onverzekerden in B6.1.

Herkenningsdienstsysteem (HKS)

Zie Het Herkenningsdienstsysteem (HKS) in B8.1.

Inkomenspanelonderzoek (IPO)

De cijfers over de samenstelling en verdeling van het inkomen van personen en huishoudens in Nederland worden op basis van het Inkomenspanelonderzoek (IPO) gemaakt. Het IPO is een steekproefonderzoek op basis van een panel, dat sinds 1989

bestaat. Dit panel bestaat momenteel uit circa 90 duizend personen. De panelleden vormen samen met hun huishoudensleden de totale IPO-steekproef, die uit ongeveer 255 duizend personen bestaat. Voor alle steekproefpersonen zijn inkomensgegevens verzameld. Deze zijn ontleend aan de administraties van de belastingdienst, de huursubsidie en de studiefinanciering. Verder zijn voor een aantal inkomensbestanddelen, zoals kinderbijslag, aanvullende berekeningen gemaakt. Het CBS publiceert jaarlijks inkomenscijfers op basis van het IPO. Deze cijfers hebben betrekking op inkomensgegevens van 1 januari tot en met 31 december van het betreffende onderzoeksjaar en gaan over de totale bevolking exclusief de institutionele bevolking.

Meer informatie kunt u vinden op de internetsite van het CBS binnen de themapagina Inkomen en bestedingen:

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/inkomen-bestedingen/methoden/dataverzameling/korte-onderzoeksbeschrijvingen/inkomenspanelonderzoek-ipo.htm>

Onderwijsstatistieken

De onderwijsstatistieken geven een breed overzicht van diverse aspecten van het onderwijs in Nederland.

Meer informatie kunt u vinden op de internetsite van het CBS binnen de themapagina Onderwijs:

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/onderwijs/nieuws/default.htm>

Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)

Dit betreft gegevens afkomstig van of bewerkt door onderzoekers van het Planbureau voor de Leefomgeving. De bewerkte SSB-gegevens hebben betrekking op peildatum 1 januari.

Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS)

Het doel van deze enquête is het doorlopend verzamelen van hoogwaardige en coherente gegevens over de leefsituatie van de Nederlandse bevolking. POLS is de opvolger van de voorheen afzonderlijk uitgevoerde CBS onderzoeken naar aspecten van de leefsituatie. De doelpopulatie bestaat uit personen van 0 jaar en ouder in particuliere huishoudens in Nederland.

Meer informatie kunt u vinden op de internetsite van het CBS binnen de themapagina Vrije tijd en cultuur:

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/vrije-tijd-cultuur/methoden/dataverzameling/korte-onderzoeksbeschrijvingen/permanent-onderzoek-leefsituatie-pols-basisvragenlijst1.htm>

Sociaal Statistisch Bestand (SSB)

Het doel van het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) is het verschaffen van microdata waarmee een samenhangende, consistente beschrijving kan worden gegeven van een aantal aspecten van de bevolking van Nederland. Anders dan de naam doet vermoeden is het SSB niet één bestand. Het is een stelsel van op individueel niveau koppelbare registers en enquêtes die onderling op elkaar zijn afgestemd en consistent zijn gemaakt. Met gegevens uit het SSB worden voor verschillende onderwerpen statistieken gemaakt en wordt sociaalwetenschappelijk onderzoek uitgevoerd. De populatie binnen het SSB betreft alle personen die in Nederland wonen en personen die niet in Nederland wonen, maar in Nederland werken of een uitkering dan wel pensioen vanuit Nederland ontvangen. Er zijn onder meer gegevens over de eenheden banen, uitkeringen, personen, huishoudens en bedrijven beschikbaar. Door de opzet van het SSB is samenhangende informatie aanwezig voor kleine groepen in de samenleving, kan regionaal sterk gedetailleerde informatie gegeven worden en kunnen groepen personen door longitudinaal onderzoek gevolgd worden.

De gegevens in het Jaarrapport Integratie 2008 die zijn gebaseerd op het SSB hebben meestal betrekking op een specifiek peilmoment in het verslagjaar, namelijk de laatste vrijdag van september. Dit peilmoment heeft weinig last van dag- en seizoensinvloeden in aantallen uitkeringen en banen, waardoor de cijfers over de jaren heen goed vergelijkbaar zijn.

Meer informatie kunt u vinden op de internetsite van het CBS:

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/arbeid-sociale-zekerheid/methoden/dataverzameling/korte-onderzoeksbeschrijvingen/ssb-onderzoeksbeschrijving-art.htm>

Statistiek Werkgelegenheid en Lonen (SWL)

De Statistiek Werkgelegenheid en Lonen (SWL) verzamelt gegevens over werknemers en hun lonen vanuit de loonaangiften van werkgevers.

De SWL is sinds 2006 de voortzetting van de EWL (Enquête Werkgelegenheid en Lonen). Het is een uitvloeisel van het project Walvis. Walvis bestaat uit een aantal samenhangende wetten die zijn ingevoerd om de administratieve lasten te

verlichten en de socialeverzekeringswetten te vereenvoudigen. Onderdeel van Walvis is de centrale levering van loongegevens aan de Belastingdienst en de introductie van de Polisadministratie bij het UWV. In de Polisadministratie worden gegevens opgeslagen die de werkgevers leveren via de loonaangifte. Het UWV beheert deze administratie. Het is wettelijk vastgelegd dat de gegevens in de Polisadministraties ook beschikbaar worden gesteld aan andere publieke instanties, zoals de Belastingdienst en het CBS.

StatLine

StatLine is de elektronische databank van het CBS. Veel cijfers die het CBS publiceert, zijn opgenomen in de databank en gratis beschikbaar. De structuur van StatLine bestaat uit tabellen die naar thema geordend zijn. Uit deze tabellen kunt u selecties samenstellen, op het beeldscherm presenteren, afdrukken en downloaden in diverse formaten.

De StatLine-databank is te raadplegen via internet:

<http://statline.cbs.nl/statweb/>

Survey Integratie Minderheden (SIM)

Het Survey integratie minderheden (SIM) is opgezet om inzicht te krijgen in de integratie van de vier belangrijkste minderheidsgroeperingen (Turken, Marokkanen, Antillianen en Surinamers). Aan deze groepen en aan een vergelijkingsgroep van autochtone Nederlanders zijn vragen gesteld over onder meer onderwijs, arbeid, sociale contacten, culturele integratie, godsdienst, beeldvorming en gezondheid en sport. Het SIM kan in sommige opzichten worden beschouwd als de opvolger van het SPVA, een onderzoek naar de sociale positie en het voorzieningengebruik van allochtonen, dat in de periode 1988 - 2002 vijfmaal is gehouden onder deze groepen.

Meer informatie kunt u vinden in (de bijlage van) het Jaarrapport Integratie 2007 op de internetsite van het Sociaal en Cultureel PlanBureau:

<http://www.scp.nl/publicaties/boeken/9789037703306.shtml>

Uitkeringsstatistieken

De uitkeringsstatistieken geven inzicht in het aantal uitkerinegn en het aantal personen met een uitkering in het kader van de sociale zekerheid.

Meer informatie kunt u vinden op de internetsite van het CBS binnen de themapagina Arbeid en sociale zekerheid:

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/arbeid-sociale-zekerheid/methoden/dataverzameling/korte-onderzoeksbeschrijvingen/default.htm>

Veiligheidsmonitor Rijk

De Veiligheidsmonitor Rijk 2007 beschrijft verschillende objectieve en subjectieve aspecten van veiligheid en het functioneren van de politie. De gegevens zijn gebaseerd op een persoonsenquête die in het begin van 2007 is uitgevoerd door het CBS in samenwerking met de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie. Het onderzoek is een integratie van drie eerdere afzonderlijke onderzoeken. De publicatie bestaat uit een landelijke rapportage en een tabellenrapport.

Meer informatie kunt u vinden in de publicatie op de internetsite van het CBS:
[Veiligheidsmonitor Rijk 2007](#)

Woningonderzoek 2006

Het bestand is door het CBS samengesteld ten behoeve van het Planbureau voor de Leefomgeving door koppeling tussen woningen uit het woningregister met woningen uit de WOZ-registratie (Wet Onroerende Zakenbelasting). Vervolgens is op basis van de WOZ-registratie bepaald of de eigenaar van de woning ook de bewoner was. Indien er geen koppeling mogelijk was tussen de hierboven genoemde registers, is er in tweede instantie gebruik gemaakt van een koppeling tussen woningen uit het woningregister en het bestand van woningen van het Kadaster. De gegevens van de woningstatistiek zijn als derde bron gebruik om een zo volledig mogelijke koppeling te verkrijgen. Voor de woningen waarbij de eigenaar niet de bewoner was, is op basis van gegevens uit de GBA gekeken of de woningen door iemand anders bewoond werden. Als dat het geval was, zijn deze woningen aangeduid als huurwoningen. Het bestand bevat per woning (RIN-adres) gegevens over de wooncapaciteit, woonruimte, gebruik, eigendom (huurkoop) en de WOZ-waarde per 1-1-2003.